

ПЪТЕВОДИТЕЛ

„17 ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТА В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

Издание на ТД „Трапезица-1902“, Велико Търново

2014г.

ПЪТЕВОДИТЕЛ
„17 ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТА
В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО“

1. Архитектурно-музеен резерват „Царевец“ – средновековни църкви в квартал „Асенов“

„Св.четиридесет мъченици“

„Св.св. Петър и Павел“

„Св. Георги“

„Св. Димитър“

2. Регионален исторически музей - Велико Търново

Археологически музей

Затвор-музей

Музей „Възраждане и Учредително събрание“

Музей „Нова и най-нова история“

„Сарафкина къща“

3. Културно-исторически маршрут: паметник „Майка България“ –

Стамболовият мост – паметник „Асеновци“ – Художествена галерия

„Борис Денев“ – Алея на славата – хълм Света гора

4. Архитектурно-музеен резерват – село Арбанаси

Църква „Рождество Христово“

Църква „Св. Архангели Михаил и Гавраил“

„Констанцалиевата къща“

Пешеходни туристически маршрути към село Арбанаси

Местност Дълбок дол – църква „Св. Никола“

Местност Дълбок дол – Малко и Голямо лако – село Арбанаси

Местност Ксилифор – Голямо и Малко лако – село Арбанаси

Местност Ксилифор – телевизионната кула – конната база – село

Арбанаси

Кв. „Асенов“ – местността Каменец – село Арбанаси

Разклона (североизток от Велико Търново) – Гарга баир – село Арбанаси

5. Архитектурен резерват „Никополис ад Иструм“

6. Велико Търново – Първи и Втори водопад – Преображенски манастир

Преображенски манастир – село Самоводене

Преображенски манастир – село Беяковец

7. Музейна сбирка „Туризм и туристически спортове“, местност

Ксилифор – хълм Момина крепост

8. Велико Търново, квартал „Асенов“ – манастир

„Св. Троица“ – хижа „Божур“

Хижа „Божур“ – село Самоводене

Хижа „Божур“ – село Арбанаси

9. Велико Търново, квартал „Чолаковци“ – село Буковец – село Шемшево

Квартал „Чолаковци“ – местност Сини вир

10. Село Присово – село Малки чифлик – хълм Момина крепост –

местност Ксилифор – квартал „Асенов“, Велико Търново

11. Къпиновски манастир – град Елена (през село Вълчевци)

Туристически маршрут „Възрожденска Елена“

Музеен комплекс „Даскалоливница“ (Даскалоливница, Камбуров хан,

Църква “Св.Никола”) - Къща музей „Иларион Макариополски“ -

Попниколова къща (Музей по палеонтология)

12. Мемориална къща „Филип Тотю“, село Вонеща вода (махала

Гърците) – Килифаревски манастир – Плаковски манастир

13. Село Райковци – село Горановци – ски база Килифарево – хижа

„Грамадлива“ – хижа „Предела“

14. Село Емен – Еменски каньон

15. Село Хотница – Хотнишки водопад

16. Село Кладни дял – природен резерват „Савчов чаир“ – село Дрента

17. Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“ – хълм

Момина крепост – местност Голямо лако – село Арбанаси

Архитектурно-музеен резерват „Царевец“ - средновековни църкви в квартал „Асенов“

Архитектурно-музеен резерват „Царевец“. Един от най-посещаваните туристически обекти в България. Разположен на хълма Царевец, в старата част на град Велико Търново. Хълмът е обитаван още през III хил. пр. Хр. от тракийски племена. През V–VII в. н. е. тук се е намирало ранновизантийско селище – Зикидева. През IX в. възниква старобългарско селище. Изграждането на крепостната стена, с дължина 1 100 м, височина над 10 м и дебелина, достигаща на места до 3.40 м, започва през XII в.

Крепостта е имала три входа – Главен, Малка порта (Асенева) и Френкхисарска порта, които се виждат и днес.

В централната част е разположен Дворецът на българските царе.

През 1185 г., след като Търново е провъзгласено за столица на Второто българско царство, Царевец се превръща в основна крепост, в която са изградени двете главни институции – царската и патриаршеската. Повече от 207 години градът е политически, икономически, културен и духовен център на Средновековна България, което го прави един от най-важните градове в Европейския Югоизток.

Реставрацията на крепостта Царевец започва през 1930 г. и е завършена през 1981 г., по повод честванията на 1300 години от създаването на Българската държава. Разкрити са основите на 470 жилищни постройки, странноприемница, жилища на аристокрацията, 23 храма и 4 градски манастира. Отлично възстановени са главният вход с подвижен мост, внушителните стени и бойни кули, сред които и Балдуиновата. На най-високото място се извисява Патриаршеската църква, възстановена през 1981г. по проект на арх. Боян Кузупов, а на север от нея – Царският дворец. Българските владетели, управлявали и утвърдили средновековната българска държава през XII–XIV в., са царете Петър, Иван Асен I, Калоян, Иван Асен II, Иван Александър, Иван Шишман. Аудиовизуалният спектакъл „Звук и светлина” представя по уникален начин моменти от българската история.

Адрес: Велико Търново, пл. „Цар Иван Асен“

Работно време:

8:00 – 19:00 (април – октомври); 9:00 – 17:00 (ноември – март)

тел. 062/ 63 88 41, 0885 105 282

Средновековни църкви в квартал „Асенов”

„Св. четиридесет мъченици”. Разположена на левия бряг на река Янтра, построена и стенописана в чест на победата на цар Иван Асен II над епирския деспот Теодор Комнин при Клокотница на 9/22 март 1230 г. Предполага се, че в края на XII в. Асеновци (българска царска династия, управлявала в периода 1187 г.–1256 г.) изграждат около църквата манастир, един от най-важните средновековни столични манастири в Търново, споменаван в източници от XII–XIV в. като „Великата лавра” и „Царски манастир”.

В църквата са погребани българските царе Калоян (управлявал 1197г.–1207г.) и Иван Асен II (1218г.–1241г.), свети Сава Сръбски (1175г.–1236г.) царица Анна Мария (1237г.). Храмът съхранява едни от най-значимите старобългарски епиграфски паметници – Омуртаговата, Асеновата и Граничната колона от крепостта Родосто от времето на хан Крум (управлявал 803 г. –814 г.)

Църквата „Св. четиридесет мъченици” е свързана с редица събития от най-новата история на България, най-значимото от които е провъзгласяването на независимостта на България на 22 септември 1908 г. от Фердинанд Сакскобургготски.

Възстановена е по проект на арх. Теофил Теофилов през 2006 г. и е преосветена на 14 септември 2006 г. от великотърновския митрополит Григорий.

Работно време:

9:30 –18:00 (април – октомври, касата работи до 17:30)

9:00 –17:30 (ноември – март, касата работи до 17:00)

„Св. св. Петър и Павел”

Разположена в северното подножие на крепостта Царевец. Построена в началото на XIII век по време на царуването на цар Калоян. В нея са пренесени мощите на св. Йоан Поливорски. Тук през 1205 година кардинал Лъв, пратеник на римския папа Инокентий III, коронясва Калоян, като му дава титлата крал, а главата на българската църква архиепископ Василий получава титлата примас. По-късно по волята и ктиторството на Ана-Мария Арпад, съпруга на цар Иван Асен II, около църквата се изгражда манастирски комплекс, който след завладяването на Търново от османските турци през 1393 г. изпълнява функцията на патриаршеска резиденция, в която Патриарх Евтимий пренася Патриаршеската библиотека и мощите на св. Йоан Рилски. В периода 1416 г.–1439 г., след понижаването на самостоятелната българска патриаршия в митрополия, подчинена на Цариградската патриаршия, комплексът около храма става митрополитска резиденция, а църквата „Св. св. Петър и Павел” – митрополитска катедрa. Това е единствената средновековна църква в Търново, която е действащ храм от XIII век до разрушителното земетресение през 1913 година. Реставрирана през 1973 г. от арх. Боян Кузупов. В църквата има запазени стенописи от XIII, XV и от края на XVI – началото на XVII век.

„Св. Георги”

Разположена в източното подножие на крепостта „Трапезица”. Във вида, достигнал до наши дни, храмът е изграден в началото на XVII в. (1616 г.), върху основите на църква, за която се предполага, че е от столичния период на Търновград. Разрушена при земетресение 1913 г. Реставрирана през 1975 г. от арх. Боян Кузупов. В църквата има запазени стенописи от XVII век.

„Св. Димитър”

Разположена в източното подножие на крепостта „Трапезица”. Свързва се с обявяването на въстанието на братята Петър и Асен, довело до възстановяването на българската държава през 1185 г. Около църквата са разкрити тракийско светилище, части от средновековен манастир, останки от друг християнски храм и голям некропол. Църквата е възстановена по проект на арх. Теофил Теофилов през 1985 г. по случай 800-годишнината от възстановяването на независимостта на България и обявяване на Търновград за столица на средновековната държава.

Адрес: кв. Асенов, Велико Търново, тел. 062/63 88 41, 0885 105 282

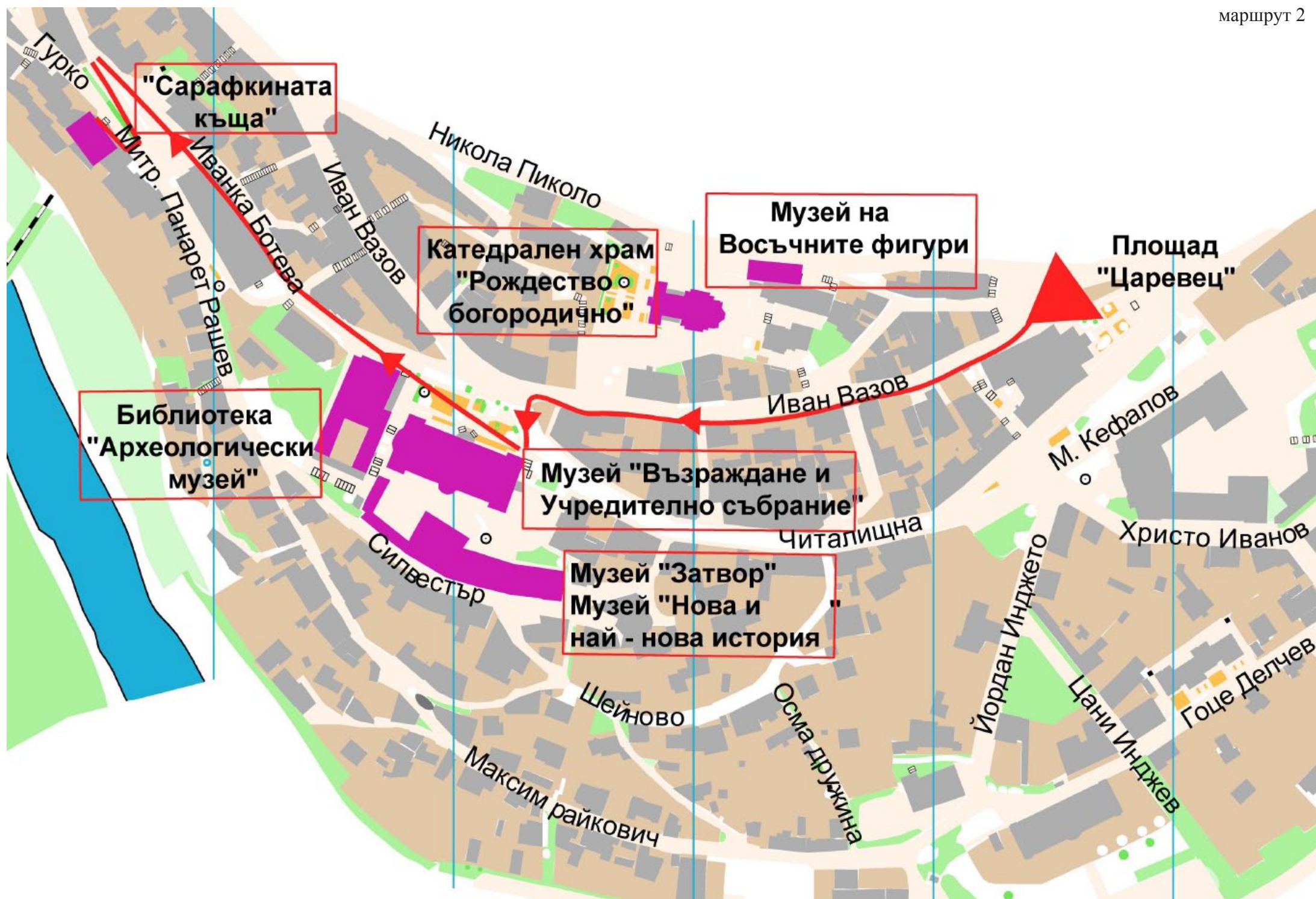
Работно време:

9:00 – 18:00 (април – октомври)

ноември – март (посещения само с предварителна заявка)

Профилактика: сряда: 9:00 – 12:00

Регионален исторически музей – Велико Търново

Археологически музей

Намира се западно от площад „Съединение”. Експозицията „Търновград – столица на България XII – XIV век” представя историята и културата на Великотърновския регион от древността – праистория, античност, с акцент върху периода, когато градът е столица на българската средновековна държава XII–XIV век (златни и оловни печати от царската кореспонденция, златни пръстени-печати на висши български сановници, златно копие на пръстена-печат на цар Калоян, монети на българските царе, златни копия на царски печати, накити, въоръжение, книжовни паметници, образци на Търновската живописна школа и миниатюрата, малка пластика, архитектурни детайли и строителна керамика, занаятчийски изделия и др.) Експониран е гробът на тракийския династ от село Големаните с оригинални гробни дарове.

Адрес: Велико Търново, ул. „Иванка Ботева” 2

Работно време:

9:00 – 18:00 (април – октомври) 9:00 – 17:30 (ноември – март)

Профилактика: понеделник 9:00 – 12:00

тел. 062/601 528; 0886 927 020

Затвор-музей

Намира се южно от изградения през 1872 г. от Майстор Колю Фичето Конак, в който се помещава експозицията „Възраждане и Учредително събрание”. Строителството на затвора започва около средата на XIX в. През 1854 г. той вече се използва по предназначение.

В годините на османското владичество са използвани трите етажа на сградата. След Освобождението са пристроени нови помещения, а затворът функционира до 1954 г. Експозицията представя възстановка на интериора на три от килиите и карцера, функционирали по времето на борбите за национално освобождение, уредите, с които са извършвани инквизиции, и описание на най-често прилаганите изтезания. Върху табла са имената на 399 поборници, лежали в Търновския затвор, и портретите на най-значимите личности, затваряни тук – Филип Тотю, Стефан Караджа, Васил Левски, Тодор Каблешков, Бачо Киро, Георги Измирлиев, Тодор Кирков и др.

Адрес: Велико Търново, пл. „Съединение” 1

Работно време:

9:00 – 17:30 (април – октомври); 9:00 – 17:30 (ноември – март)

Почивни дни: неделя и понеделник

Профилактика : сряда 9:00 – 12:00

тел. 0886 927 019

Музей „Възраждане и Учредително събрание“

Намира се в северната част на площад „Съединение“. Експозицията е разположена на три от четирите етажа в сградата на стария турски Конак, изграден през 1872 г. от възрожденския майстор Колю Фичето – първия български архитект.

Първи етаж. Представени са паметници на християнското изкуство от периода на османското владичество (икони, творби на майсторите-резбари и иконописци от Тревненската художествена школа, църковна утвар, а също произведения на първите академично школувани художници Станислав Доспевски и Николай Павлович). С богат автентичен материал е проследено икономическото развитие на Търново и региона през епохата на Възраждането XIX в., развитието на занаятите, търговията, създаването на първите фабрики, строителството и архитектурата, като специално внимание е отделено на уникалните архитектурни паметници, създадени от Уста Колю Фичето.

Втори етаж. Проследени са етапите и най-важните моменти от национално-освободителната борба на населението от Търновския край през епохата на османското владичество – хайдушкото движение, Първо и Второ Търновско въстание 1598 г–1606 г., Велчова завера 1835 г., Хаджиставрева буна 1862 г., въстание на капитан дядо Никола 1856 г., действията на четите на Филип Тотю и Панайот Хитов 1867 г., на Стефан Караджа 1868 г., на Хаджи Димитър 1868 г., Априлското въстание 1876 г., Руско-турската война от 1877–1878 г. Специално внимание е отделено на борбата за независима българска църква, развитието на образователното дело и читалищната дейност.

Трети етаж. Възстановена е залата, в която от 10 февруари до 16 април 1879 г. е проведено Учредителното събрание в Търново, поставило основите в развитието на съвременна България. На 16 април 1879 г. е подписана Търновската конституция, а на 17 април е открито първото Велико народно събрание, избрало княз Александър Батенберг за първи княз на България.

Адрес: Велико Търново, пл. „Съединение“ 1

Работно време:

9:00 – 18:00 (април – октомври) 9:00 – 17:30 (ноември – март)

Профилактика: вторник 9:00 – 12:00

тел. 0886 927 009; 062/629 821

Музей „Нова и най-нова история”

Намира се в непосредствена близост до Музея-затвор.

Експозицията „Велико Търново и българската държавност” представя най-значимите събития, случили се във Велико Търново в първите десетилетия след Освобождението (Първото Велико народно събрание и изборът на Александър Батенберг за български княз през 1879 г.; Второто Велико народно събрание, проведено в гр. Свищов през 1881 г.; Съединението през 1885 г.; Третото Велико народно събрание и изборът на Фердинанд Сакскобургготски за български княз; Четвъртото Велико народно събрание, проведено през 1893 г.; Обявяването на Независимостта на 22 септември 1908 г.; Петото Велико народно събрание от 1911 г.)

Акценти в изложбата – ролята на Стефан Стамболов като строител на съвременна България, личните вещи на автора на химна на България „Мила Родино” – Цветан Радославов и др.

Експозицията „Войни за национално обединение на България – 1885 г., 1912–1913 г., 1915–1918 г. представя чрез карти, веществен и фотоматериали военните действия, както и графики на участвалия във войните известен търновски художник Борис Денев.

Адрес: Велико Търново, пл. „Съединение” 1, тел. 0886 927 019

Работно време:

9:00 – 17:30 (април – октомври); 9:00 – 17:30 (ноември – март)

Почивни дни: неделя и понеделник

Профилактика: сряда 9:00 – 12:00

„Сарафкина къща”

Намира се на улица „Гурко” във възрожденската част на Велико Търново. Построена през 1861 г. за жилище и работно място на богатия търновски търговец Димо Сарафина, но останала известна с името на съпругата му Анастасия като Сарафкина къща. Обявена за паметник на културата с национално значение през 1965 г., а от 1981 г. е възстановена от арх. Цветана Полихронова като музей. Постоянната експозиция „Народното изкуство в Търновския край” представя оригинални етнографски предмети – колекции от глинени съдове, домашни иконостаси и икони, художествени произведения на майсторите от ковашкия занаят, резбовани сандъци, ракли, хурки и просфорници; дървени фризове за врати и долапи; музикални инструменти; прекрасни образци на каменна резба и релефи, характерните носии за Търновския край, накити от злато и сребро, обредни предмети и различни обичаи.

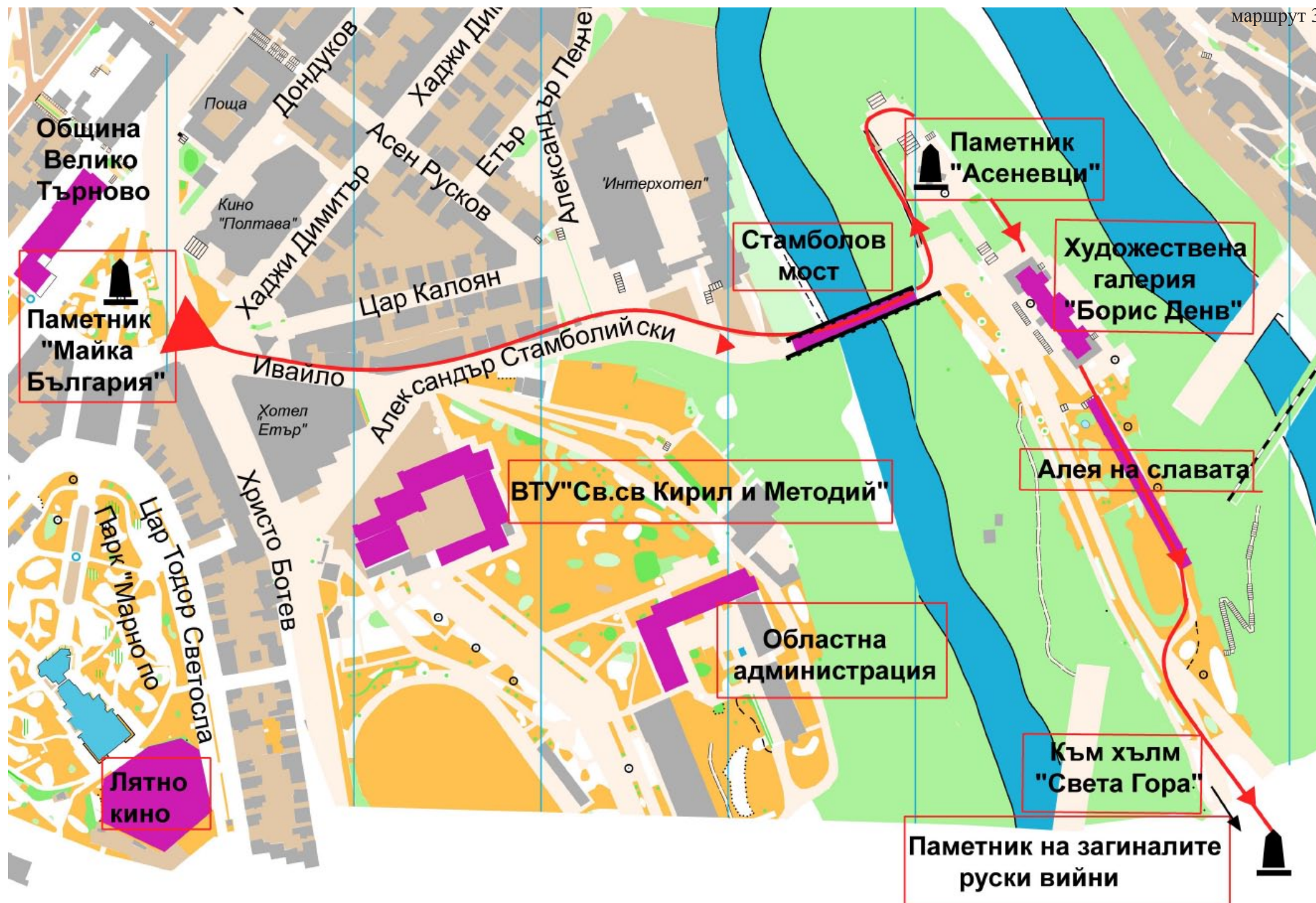

Адрес: Велико Търново, ул. „Гурко” 88, тел. 062/635 802

Работно време:

9:00 – 18:00 (април – октомври); 9:00 – 17:30 (ноември – март)

Почивни дни: неделя

Културно-исторически маршрут:
паметник „Майка България” – Стамболовият мост –
паметник „Асеновци” –
Художествена галерия „Борис Денев” – Алея на славата –
хълм Света Гора

Във Велико Търново са издигнати множество паметници, посветени на събития и личности от всички епохи на българската история.

Паметник „Майка България”. Издигнат в малък едноименен парк в центъра на града, със средства на местното население. Открит на 6 май 1935 г. Паметник на победите, посветен на героите, загинали във войните – Руско-турска (1877/78 г.), Сръбско-българска (1885 г.), Балканските (1912/13 г.) и Първата световна (1915/18 г.). Получава името си от женската фигура – център на скулптурната композиция, символизираща Родината – със златна корона на главата, бойно знаме и лаврова клонка, прекланяща се пред подвига на загиналите воители за свободата на България.

Стамболовият мост. Издигнат над река Янтра в края на XIX век. Дело на италианския инженер Джовани Мусути и българския майстор Стоян Герганов. Първоначално търновци го наричали „Мостът за никъде”, тъй като жп гарата, която той свързва с града, все още не съществувала.

През 1932 г. под него прелита със самолета си „ДАР-1” военният пилот Петко Попганчев.

Художествена галерия „Борис Денев”. Една от най-старите и най-богатите галерии в страната. Носи името на търновския художник-пейзажист, автор на портрети и фигурални композиции, роден през 1883 г. в Търново.

Открита през 1934 г., тя съхранява творби на видни български художници и показва развитието на българското изобразително изкуство през годините.

Паметник „Асеновци”. Един от символите на града, издигнат в местността Боруна върху живописна скална тераса край река Янтра, в подножието на хълма Света гора. Дело на авторски колектив с ръководител скулпторът проф. Крум Дамянов. Открит е през 1985 г. по повод 800-годишнината от

въстанието на Асеновци и възстановяването на българската държава.

Изобразява българските царе Петър, Иван Асен I, Калоян и Иван Асен II, по времето на които (1185 - 1241 г.) българската средновековна държава със столица Търновград, достига своя икономически, политически и културен връх.

В Алея на славата в парк „Асеновци” са поставени паметни знаци на видни личности, със значим принос в историята, културата и развитието на Велико Търново. Сред тях е и този на проф. Александър Бурмов, основател и пръв ректор на Великотърновския университет. Паметният знак е поставен по случай 100-годишнината от неговото рождение.

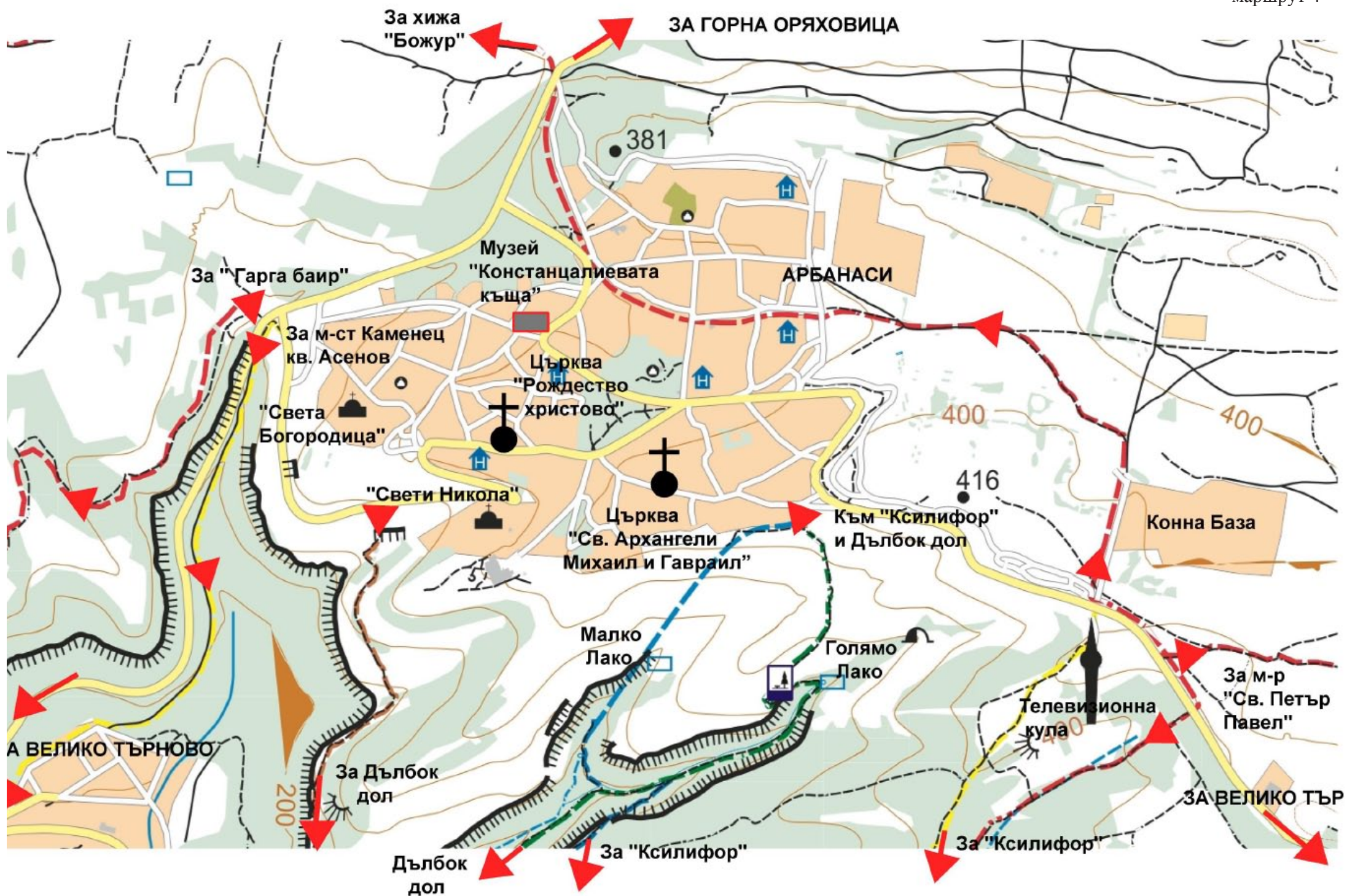
Хълм Света гора. Третият хълм, наред с Царевец и Трапезица, част от средновековната българска столицата Търновград. Културен, духовен и книжовен център на Втората българска държава. Наречен Света гора, заради няколкото манастира, между които най-голям и известен е „Св. Богородица Одитрия” (Пътеводителка). В него в средата на XIV век от манастира „Св. Троица” се премества Търновската книжовна и художествена школа. Патриарх Евтимий, Теодосий Търновски и техните последователи развиват многостранна и оживена книжовна и духовна дейност. Днес на мястото на манастира се издигат сградите на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий”.

Заявки за водач - екскурзовод:

ТД „Трапезица-1902”, Велико Търново

тел./факс : 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Архитектурно-музеен резерват – с. Арбанаси

Арбанаси е едно от най-живописните стари селища в страната, разположено на едноименното скалисто плато, на 4 км североизточно от Велико Търново. Основано през XV–XVI в. от преселници от Епирска Македония, то получава статут на вакъфско селище, собственост на зетя Рюстем паша и дъщерята на султан Сюлейман Великолепни Михримах, което е предпоставка за развитието му като богато търговско, животновъдно и занаятчийско селище с над 1000 къщи. Днес е известно с уникалната си жилищна архитектура и богато стенописаните арбанашки черкви.

Църква „Рождество Христово“

Строена в края на XVI в. и началото на XVII в. Богато стенописана в периода 1597 г.–1681 г. В галерията на църквата е най-ранното изображение на „Колелото на живота“ – 1649 г., а в женското отделение на източната стена е сцената „Страшният съд“ – 1597 г. Иконостасът в параклиса „Йоан Кръстител“ е едно от най-старите произведения на дърворезбеното изкуство по българските земи от XVII в. Храмът е част от комплекс, резиденция, от която се е управлявала най-голямата Митрополия на Балканския полуостров – Търновската.

Църква „Св. Архангели Михаил и Гавраил“

Най-голямата в с. Арбанаси, построена и зографисана през XVII–XVIII в. Състои се от олтар, наос (мъжко отделение) с триконхална форма, сляп вътрешен купол и притвор (женско отделение), галерия с параклис на „Св. Параскева“. Ктиторски надпис свидетелства, че дарители са семейството на арбанашкия първенец хаджи Нику Култукли и жена му Кириаки. В параклиса е гробът на Константин Бранковани.

„Констанцалиевата къща“

Строена през XVII в., реконструирана няколко пъти. Къщата е двуетажна, типична арбанашка къща-крепост. Разположението на помещенията, подредбата и богатата им украса илюстрират бита и културата на жителите – богати арбанашки търговци от периода на разцвет на селището XVII–XVIII век.

Работно време:

понеделник – петък 9:00 – 18:00 (април - октомври)
събота и неделя 10:00 – 16:00; понеделник – петък 10:00 – 16:00
(ноември – март, след предварителна заявка), тел. 0885 105 254
Профилактика понеделник: 9:00 – 12:00

Пешеходни туристически маршрути към с. Арбанаси

Местност Дълбок дол – църква „Св. Никола”

Начало: квартал „Асенов”, Велико Търново. Преподнава се през висиящия мост над р. Янтра. Отклонение вляво от асфалтовия път, водещ до местността Ксиффор по кафява маркировка. Преподнава по скален венец с живописни панорамни гледки към Велико Търново. Време за преподнаване: 1,30 ч.

Местност Дълбок дол – Малко и Голямо лако – с. Арбанаси

Начало: квартал „Асенов”, Велико Търново. Преподнава се през висиящия мост над р. Янтра. Отклонение при първата чешма, вляво на асфалтовия път, водещ до местността Ксиффор. Зелена маркировка. Изкачване на североизток, по дерето. След около 20 мин: отклонение вляво към Малко лако (следи от стар римски път, удобно място за почивка); отклонение вдясно към Голямо лако (Римската чешма). Пътеката продължава по склона на север и излиза в югоизточния край на с. Арбанаси. Време за преподнаване: 1,50 ч.

Местност Ксиффор – Голямо и Малко лако – с. Арбанаси

Начало: хижа „Ксиффор” в местността Ксиффор, източно над Велико Търново. Тръгва се по синя маркировка. След около 50 мин. – отклонение по зелена маркировка за Голямо и Малко лако. Приятно изкачване по пътека в широколистна гора край течаща вода и подходящи за бивакуване кътове за отдих.

Излиза се в югоизточния край на с. Арбанаси. Време за преподнаване: 1,30 ч.

Местност Ксиффор – телевизионната кула – конната база – с. Арбанаси

Начало: хижа „Ксиффор” в местността Ксиффор, източно над Велико Търново. Тръгва се по червена маркировка, посока север–североизток. Приятно 30-минутно изкачване по пътека в широколистна гора. В близост до края на пътеката се излиза на прогледно панорамно място с живописен изглед отвисоко към Велико Търново.

Излиза се на шосето с. Арбанаси – с. Шереметя. Вляво е телевизионната кула, вдясно – конната база. При избор на десния вариант, по полски път се стига в с. Арбанаси. Време за преподнаване: 1 час.

Квартал „Асенов” – местността Каменец – с. Арбанаси

Начало: квартал „Асенов”, Велико Търново. Преподнава се през висиящия мост над р. Янтра. В близост до обръщалото пред бившата текстилна фабрика се тръгва в посока север–североизток по жълта маркировка. След около 20 мин. изкачване по пътеката, успоредна на асфалтовия път Велико Търново – с. Арбанаси се стига до оформен кът за отдих. Продължението на пътеката излиза в западния край на с. Арбанаси. Време за преподнаване: 1 час.

Разклона (североизток от Велико Търново) – Гарга баир – местността Каменец – с. Арбанаси

Начало: разклона за с. Арбанаси и манастир „Св. Троица”. Тръгва се в посока север–североизток по жълта маркировка. След около 40 мин. изкачване до вр. Гарга баир, следва преподнаване по Арбанашкото плато и достигане след 30-40 мин. до местността Каменец. Пресича се асфалтовия път и се влиза в с. Арбанаси от западна посока. Време за преподнаване: 1,30 ч.

За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902”, Велико Търново

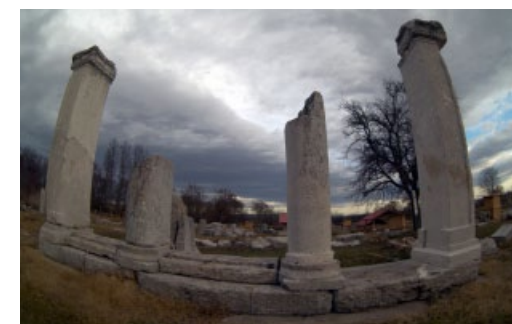
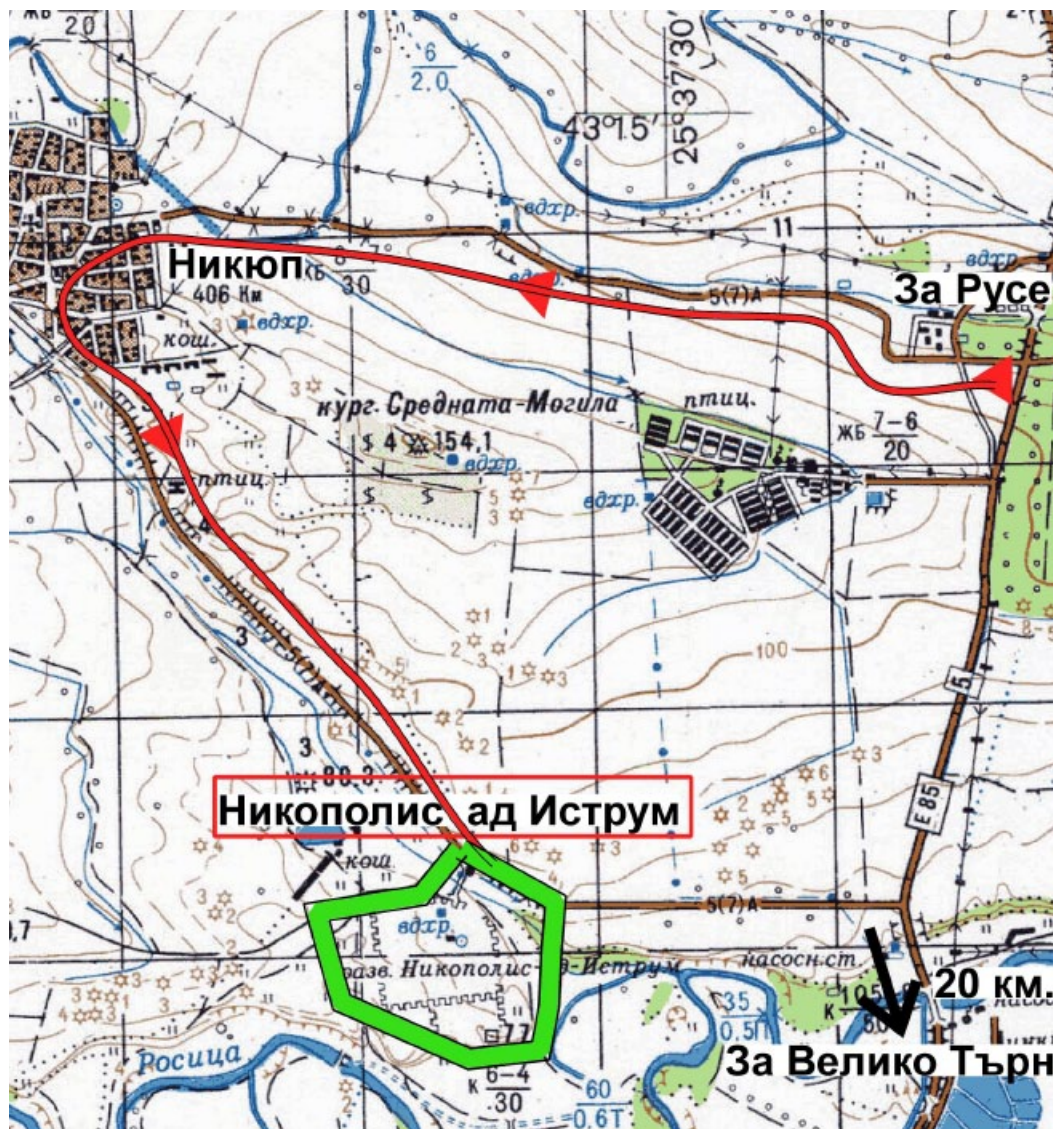
Тел./факс : 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Архитектурен резерват „Никополис ад Иструм“

Римският и ранновизантийски град Никополис ад Иструм се намира на 20 км северно от Велико Търново, разположен върху невисоко плато на левия бряг на река Росица.

Основан от римския император Марк Улпий Траян в чест на победата му над даките през 102–106 г., градът първоначално е в границите на провинция Тракия, а през 193 г. е прехвърлен към провинция Долна Мизия. Територията му включва селища, вили, тържища. Извършени са археологически проучвания на няколко вили, селища и центрове за керамично производство. Стратегическото значение на Никополис ад Иструм се определя от обстоятелството, че на месторазположението му се пресичат два от важните пътища в Долна Мизия. Единият – от Одесос (Варна), през Марцианопол (Девня), Никополис ад Иструм, Мелта (Ловеч) и Сердика (София), се свързва със западните римски провинции. Другият – от Нове (Свищов), през проходите на Хемус (Стара планина), Кабиле (Ямбол), Византион (Иstanbul) и проливите, осъществява връзка с малоазийските провинции на империята. Градът е организиран по подобие на тези в Мала Азия – Ефес, Никея и Никомедия. Населен с преселници от Мала Азия – траки, римски ветерани, етническият му състав е пъстър. Официалният език е гръцкият.

Най-голям икономически разцвет Никополис ад Иструм преживява по време на управлението на династията на Северите през средата на II и първата третина на III в. В градската монетарница са отсечени и пуснати в обръщение над 1000 типа бронзови монети, изобразяващи храмовете в Никополис, обществените сгради, фортификационни съоръжения, персонификации на божества от гръко-римския религиозен пантеон.

Работно време:

9:00 – 18:00 (април – октомври); 10:00 – 16:00 (ноември – март)

За екскурзоводско обслужване по предварителна заявка

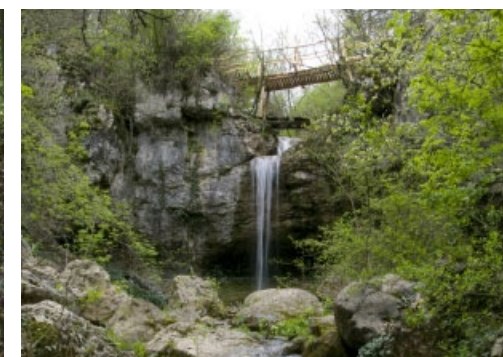
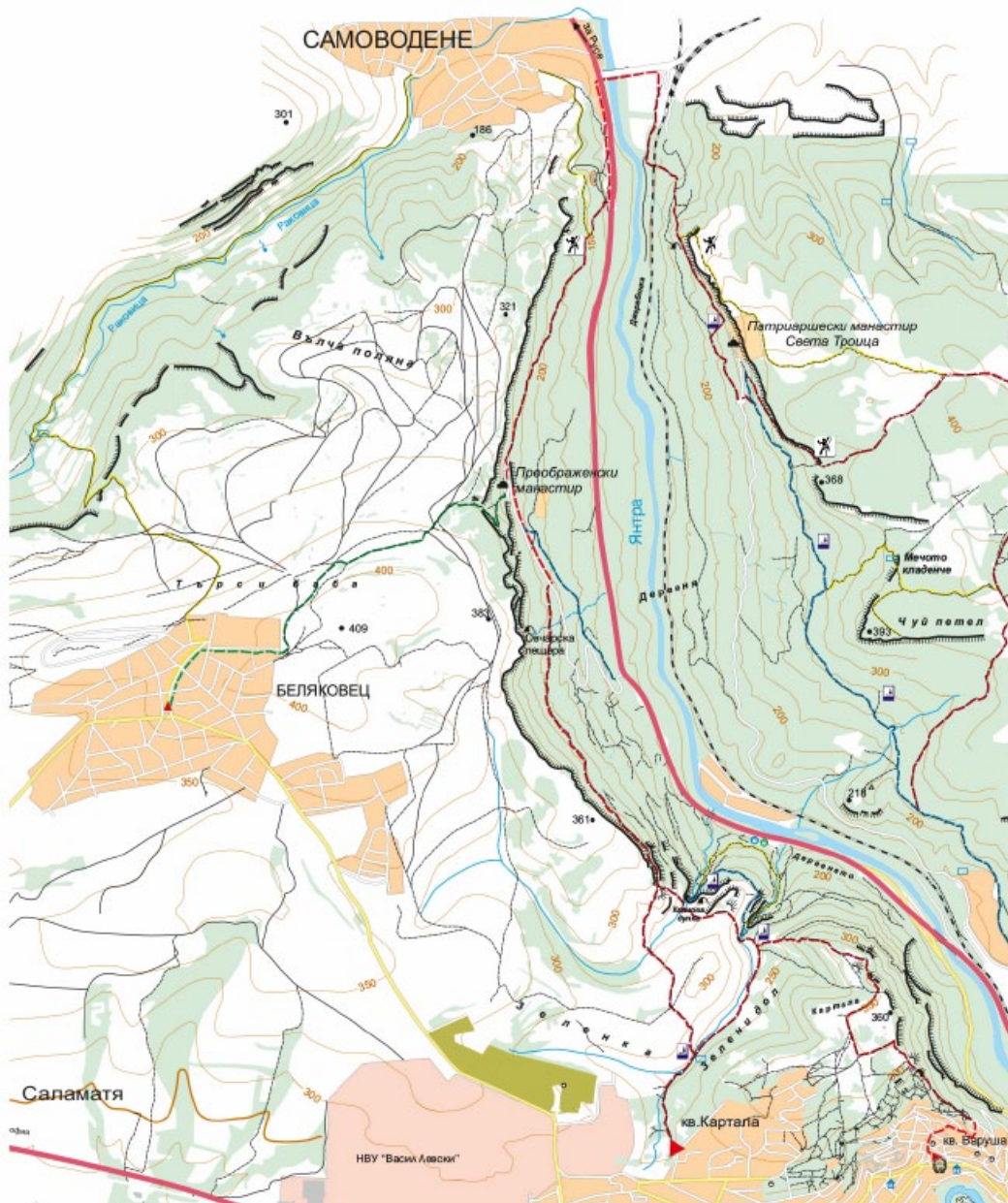
тел. 0885 105 282

Велико Търново – Първи и Втори водопад – Преображенски манастир

С два подхода за начало: квартал „Картала” и квартал „Варуша” във Велико Търново. Червено-бяла маркировка.

Екопътеката е част от живописния пролом Дервента над река Янтра и един от маршрутите около града, който предлага възможности за отдих, туризъм и спорт, в съчетание с просторни панорамни гледки и опознаване на животински и растителни видове, водни, скални обекти и исторически находки.

Изградена през 2001 год. от Туристическо дружество „Трапезица-1902” по проект на Училищен клуб по туризъм „ТУР-2000” при ОУ „Бачо Киро”, Велико Търново. Оформени са кътове за отдих и обучение около двата водопада, места за палене на огън. Водните препятствия са обезопасени с 8 дървени моста, а труднодостъпните места – със стъпала и парапети.

От квартал „Варуша” започва живописната десетминутна разходка – изкачване по каменните улички на възрожденско Търново. Неусетно се достига до североизточните покрайнини, като каменистата настилка на терена плавно преминава в неширока тревиста пътека, криволичеща между ниски храсти и дървета. Достига се излаз на панорамно място след вр. Картала, откъдето се разкрива гледка към пролома Дервента над р. Янтра. Следва спускане към Първо дере, което преминава през горички, оформени от нискостъблени дървета и храсти, редуващи се със закътани малки полянки. Характерни за тази част на пътеката са стесненията и леките скални спускания. От квартал „Картала”. Северозападен излаз от Велико Търново, отдавна познат на старите търновци крайградски път (тип „горски”). Започва като отклонение на асфалтирана улица с ново строителство в кв. „Картала” и с леки спускания тази част от маршрута от около 2 км преминава през живописна крайградска местност с тревиста и ниска горска растителност, чешмата „Зеленка” и се слива с направлението, идващо от кв. „Варуша”.

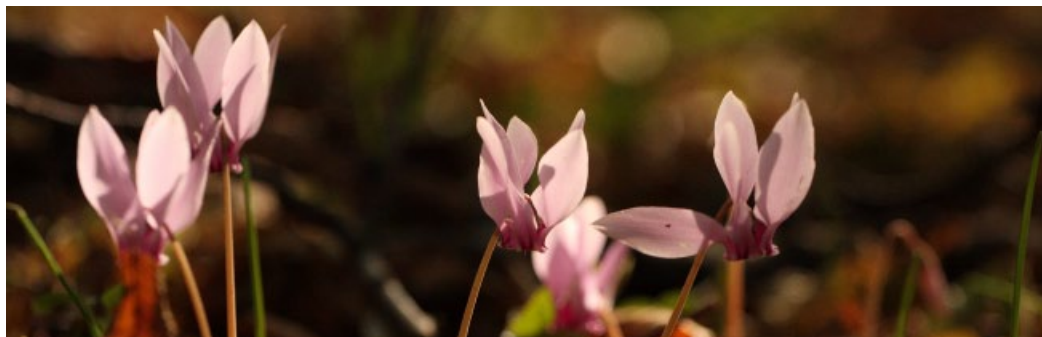
Леко спускане за около 2-3 мин. след мястото на сливане на двете пътеки от основния маршрут извежда до Първо дере. Бистрите му и буйно течащи през пълноводни години води лъкатушат между широколистните дървета на сенчеста гора. На места коритото е оформило малки бистри вирчета с каменно дъно и влаголюбива растителност.

Пътеката продължава диагонално на северозапад и надолу до Второ дере.

Местата около Първо и Второ дере и водопадите предоставят съчетание на гледки и кътове за отдых, сред красива през всеки сезон на годината природна среда – гора, падаща на пръски отвисоко вода, скални образувания. Теренът е разнообразен – гористи местности, нискостъблена растителност, поляни, стеснения на пътеката и леки скални спускания.

След излизане на билото пътеката е с панорамни гледки, продължава през вековна широколистна гора, като към манастира преминава в горски път – лесно проходим и сенчест терен. Наблизо са разкопките на старо селище и стар манастирски комплекс.

Време за преминаване по маршрута – около 2.30 ч.

Подходите за начало на маршрута

Връх „Картала“. Някога цялата местност е била дива, безлюдна и камениста, обиталище на орли. Според преданието, турците посекали предателя-евреин, който отворил вратите на крепостта Царевец, но той побягнал и достигнал до този връх, където издъхнал. Оттогава, минел ли българин, хвърлял камък и гробът му се е превърнал в каменна грамада.

Квартал „Варуша“. Създаден в края на XVIII в., населен с българи от околностите на Търново. В него се намират църквите „Св. Никола“ (построена през 1834-36 г. от Иван Давдата и Колю Фичето), „Св.св. Кирил и Методий“ (построена през 1861 г. от Колю Фичето), една от търговските улици на града, прочутата Самоводска чаршия, ханът на Хаджи Николи (запазен и до днес) и Стамболовият хан. Тук са родните къщи на Петко Славейков и Емилиян Станев, днес – музеи, тук са погребани Бачо Киро и Иван Панов Семерджиев, апостоли и народни водачи по време на Априлското въстание.

Преображенски манастир

Основан през XIV век от царица Теодора Сара, втората съпруга на цар Иван Александър, а по-късно за него се грижи синът им цар Иван Шишман. Затова народът го наричал още „Сарин“ и „Шишманов“ манастир. Действащ и в момента. През периода на турското робство многократно е опожаряван и ограбван от кърджалии. Възстановен е през 1825 г. от отец Зотик от Атон. Сегашните му сгради са строени през XIX век. През 1834 г. е започнал строежът на Съборната църква „Преображение Господне“ от майстор Димитър Софийялията, заловен и обесен от турците заради участието му във Велчовата завера. Уникалният с архитектурата си храм е напълно завършен от Уста Колю Фичето и стенописан от друг виден български майстор – Захари Зограф. В продължение на три години (1849 – 1851) той работи върху някои от шедьоврите на възрожденското ни изкуство – олтара на храма (живопис и икони) и стенописа „Колелото на живота“ (на външната стена на църквата). Впечатляващи с майсторската дърворезба от XIX век са „Царските двери“, както и монашеските сгради с обширни чардаци, също дело на Колю Фичето. В съседство е имало още две по-малки църкви, унищожени в годините от срутване на скални маси. Манастирът е свързан с борбата на народа ни за църковна и национална независимост чрез имената на отец Зотик, отец Матей Преображенски, войводите поп Харитон и Филип Тотю, апостолите Васил Левски, Ангел Кънчев, Бачо Киро, Стефан Стамболов, Георги Измирлиев. През Освободителната война (1877–1878 г.) в него е била разположена руска военна болница, в която е работил руският лекар д-р Пирогов.

Пешеходни туристически маршрути от Преображенски манастир

Преображенски манастир – с. Самоводене

Начало: подход на север от манастира, по „черен” горски път и червена маркировка. Навлиза се в сенчеста смесена гора, осеяна с причудливи скални форми – „Каменната гора”. Горският път представлява постоянно леко спускане през нея, като отляво се вие скален венец. Иначе недостъпните му извивки и скални пещери допускат при себе си само най-смелите – гордите птици и алпинистите. След около 2 км преход през гората, постепенно горският път се сменя с трошено-каменна настилка и преминава покрай вареницата преди с. Самоводене. В селото се влиза откъм млада борова гора по черен път, който преминава покрай старото гробище и след първия разклон вдясно, край стадиона, пресича главния път Велико Търново – Русе. При продължението по моста над р. Янтра в посока гара Самоводене, преди района на гарата, се отделя вдясно черен път под жп линията, по който след около 300 м се стига до извор с голям дебит. Той и старото орехово дърво наблизо предлагат възможност за приятен отдих, преди да започне изкачването по пътеката към манастира „Света Троица”. Време за преминаване: 1,30 ч.

С. Самоводене. Древно селище, намерени са културни пластове още от времето на неолита. През античността от землището са се добивали камъни и вар за строителството на римския град Никополис ад Иструм. Смята се, че след възцаряването на Петър и Асен в него са живеели преселници от Македония, строители на крепостните стени и дворците в Царевград Търнов и дервентджии, пазители на близкия проход. Селото е взело участие в Хаджиставревата буна и в Априлското въстание, давало е убежище на Васил Левски, отец Матей Преображенски, Стефан Стамболов и други народни апостоли. През Освободителната война, по пътя край самоводските вареници и старите гробища на селото, на белия си кон е минал генерал Гурко.

Преображенски манастир – с. Беляковец

Начало: подход под манастира, откъм южната страна, по средно стръмен склон и зелена маркировка. Пътеката се вие през стара сенчеста липова гора на серпентини.

Мекият листен горски „килим” е красиво прошарен с бръшлянови и други зелени листа и храсти. След около 20 минутното лесно изкачване сред дървета и красиви скални форми, пътеката преминава през „скална порта” и стига до заслон Беляковец. Продължението е покрай синор, след около 2 км се достига до с. Беляковец. Време за преминаване: 1 час.

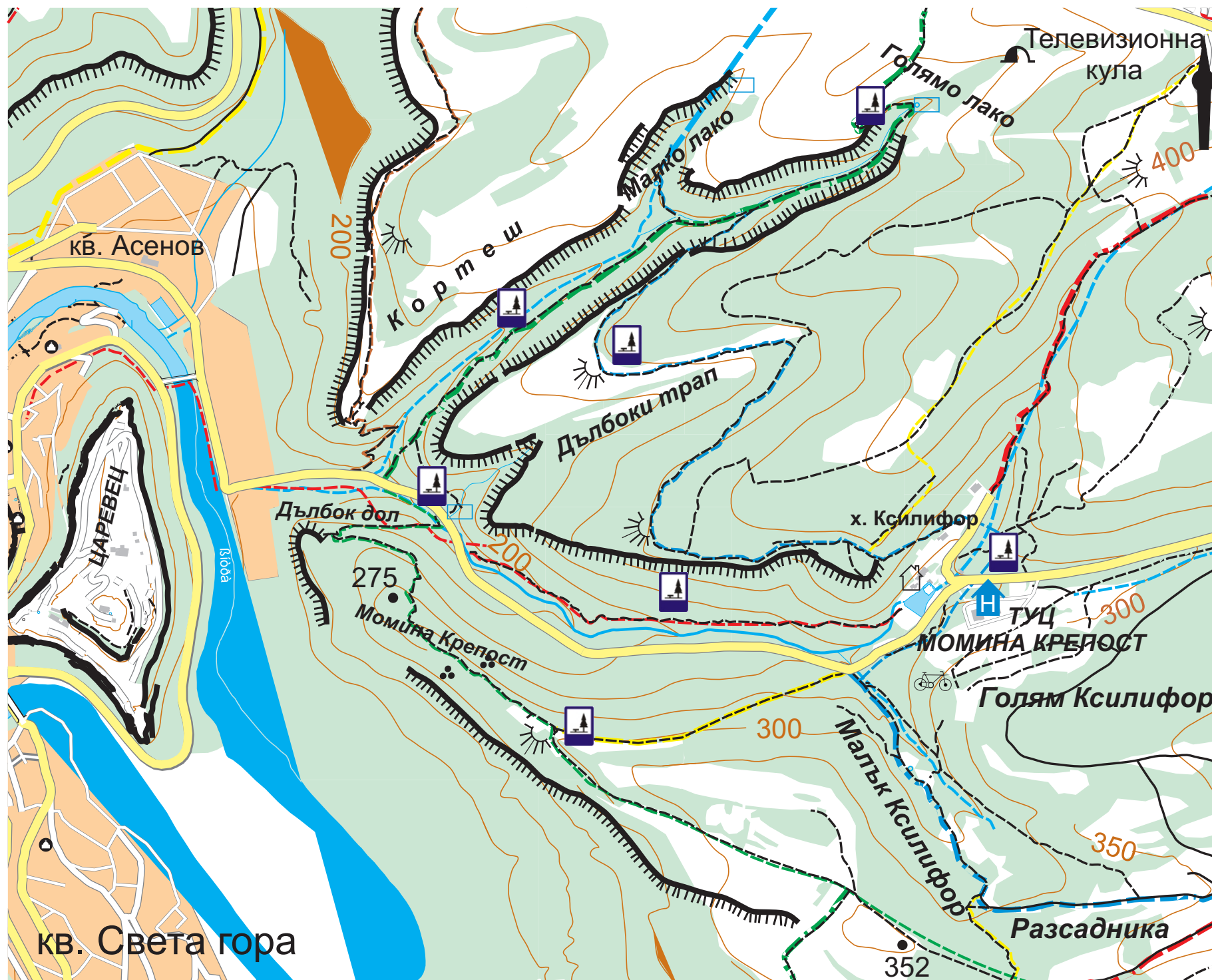
Беляковско плато. В местностите „Плочите”, „Могилите”, „При чешмата”, „Мали мост” археолозите откриват селища, обитавани от праисторическия човек. Смята се, че намиращата се тук могила в римско време е била наблюдателница по посока Никополис ад Иструм. В скалите има пещери с останки от неолита. През робството тук са намирали подслон хайдути.

С. Беляковец. Обитавано от праисторически времена. След възцаряването на Петър и Асен тук са дошли преселници от земите около Солун, строители и варджии. От близките скали те започнали да добиват вар, необходима за благоустрояването на новата българска столица. Около селото и до днес са запазени останки от вареници. През робството оттук често е минавал Васил Левски. След разгрома на Априлското въстание, местните хора са укривали Стефан Стамболов, уредили са му среща с друг апостол – Павел Бобеков и по-сигурно скривалище в Самоводене. Селото често е посещавал Петко Славейков, който е намерил и описал древни ръкописи, между тях известния „Беляковски сборник”.

Заявки за водач:

ТД „Трапезица-1902”, Велико Търново
тел./факс : 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Музейна сбирка „Туризм и туристически спортове”, местност Ксилифор – хълм Момина крепост

Музейна сбирка „Туризм и туристически спортове”. Разположена в Туристически учебен център „Момина крепост” в местността Ксилифор, Велико Търново. Реализирана като проект на Туристическо дружество „Трапезица-1902” – Велико Търново за периода 2006 – 2009 г., в партньорство с Български туристически съюз, Регионален исторически музей, Регионална народна библиотека „П. Р. Славейков”, Държавен архив - Велико Търново. Открита на 25 септември 2009 г.

Музейната сбирка представя богатата история на едно от първите в страната туристически дружества – Туристическо дружество „Трапезица-1902”, създадено през 1902 год. във Велико Търново. Уникална, единствена по рода си в страната, тя показва силната връзка между традицията и съвременните изяви и постижения в областта на туризма и туристическите спортове на членовете на Дружеството. Чрез разнообразни експонати – фотоси, документи, отличия, вещи и др., представя теми от природата, историята и постиженията на организацията от нейното създаване до днес.

Работно време:

10:00 – 17:00 (без почивен ден)

За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902”, Велико Търново

Тел./факс : 062/ 63 58 23; 062/ 62 34 10; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Местност Ксилифор

Долина, разположена между двата масива – Момина крепост и Арбанашкото плато, източно от град Велико Търново. Най-тесната ѝ част е в ниското при р. Янтра, а най-широката – на височините към селата Шереметя и Арбанаси. В горния си край Ксилифор се разделя на две части: Малкият Ксилифор и Лакото (от имената на двете чешми Голямото и Малкото лако, изградени заедно с пътищата до тях още през римско време).

Името на местността идва от гръцкото „ксилос” – дърво, и „форос” – нося (място за добиване, свличане на дърва). Тя е естествено залесена, богата на подземни пещери и карстови извори. От животинския свят в района се срещат бозайници, но най-голямо е разнообразието сред птиците. Благоприятният климат, разнообразната растителност от гористи масиви, храсти, треви и билки, както и водните обекти правят Ксилифор предпочитано място за туризъм, спорт и отдих край Велико Търново.

Спортно-туристическата и почивна база в района, стопанисвана от Туристическо дружество „Трапезица-1902”, предлага разнообразни възможности за отдих (оформени кътове с пейки, маси и огнища, беседка, детски и спортни площадки); за практикуване на спортно-туристически, тренировъчни и състезателни дейности (игрище за плажен волейбол, центрове на предизвикателствата: щафети, въжени съоразения и тролеи, катерачна стена, полигон за ориентирание, трасета за планинско колоездене и крос-кънтри, воден слалом в малко езеро); за осъществяване на образователни и арт програми.

Сред творческите емблеми на Велико Търново е провежданият ежегодно през м. юни на Ксилифор и превърнал се вече в традиция пленер по дървопластика, организиран от ТД „Трапезица-1902” в партньорство с Община Велико Търново и Факултета по Изобразително изкуство при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий”. В естествената паркова среда на района са експонирани творбите на проекта „Младежка скулптурна колония Ксилифор” – композиции и пластики от дърво, камък и метал, най-големи сред които са дървопластиките „Добрият змей”, „Златната ябълка”, „Къщата на Баба Яга” и „Сцена-библиотека”.

Многофункционалните възможности на Ксилифор за туризъм, спорт, отдих и творчество се допълват и от туристическите бази на разположените в него едноименна хижа и заслон, снecк-бар с тераса над езерото и Туристически учебен център „Момина крепост“.

От Велико Търново, освен по асфалтовия път от кв. „Асенов“, до Ксилифор може да се стигне и по маркирана туристическа пътека (червена маркировка), която започва с отклонение вляво от пътя след чешмите в местността Дълбок дол. Пътеката върви с леки изкачвания през сенчестата гора край водите на потока в дола и излиза при езерото пред хижа „Ксилифор“. Време за преминаване: 1 час.

Ксилифор е изходна база за преходи до Момина крепост, хижа „Божур“, Петропавловски манастир, Телевизионната кула и селата Арбанаси, Шереметя, Малък Чифлик и Присово.

Момина крепост (Девинград).

Късноантична и средновековна крепост, отстояща на 2.3 км източно по права линия от центъра на град Велико Търново и на 0.65 км източно от хълма Царевец, на десния бряг на река Янтра. Природната защитеност на хълма привлича вниманието на ранновизантийските стратегии, които го превръщат в яка крепост, предназначена да защитава отклонение от пътя Никополис ад Иструм – Кабиле към града на хълма Царевец.

Изградена в края на V в., използвана от византийците до края на VI – началото на VII в.

През Второто българско царство е била част от Търновград.

За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902“, Велико Търново

Тел./факс : 062/ 63 58 23; 062/ 62 34 10; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Велико Търново, квартал „Асенов” – манастир „Св. Троица” – хижа „Божур”

Квартал „Асенов”

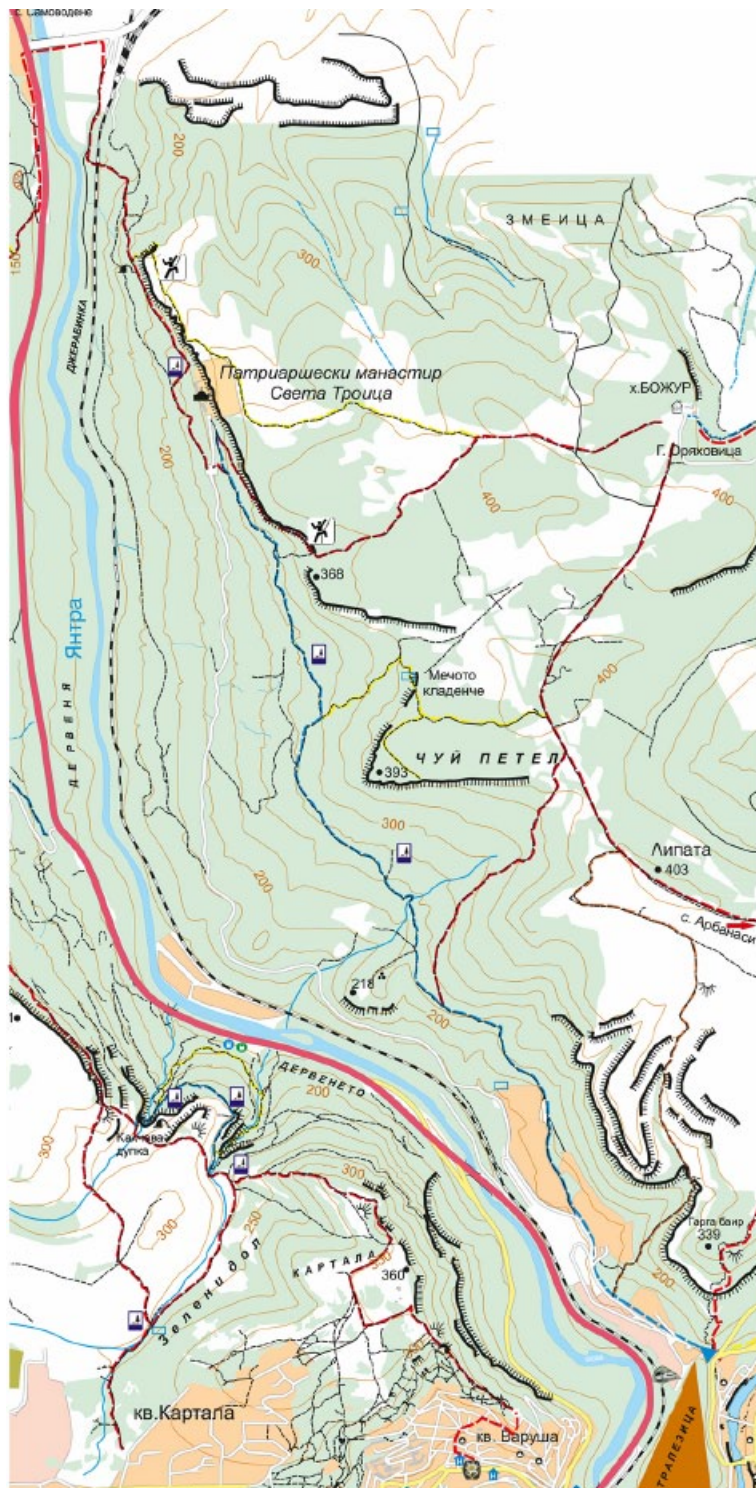
Намира се от двете страни на р. Янтра, в подножието на хълмовете Царевец и Трапезица. Населен още от времето на Второто българско царство, той носи името на цар Иван Асен I. Тук са средновековните църкви „Св. Димитър”, „Св. апостоли Петър и Павел”, „Св. Георги”, „Успение Пресвета Богородица”, „Св. Йоан Рилски”. През Възраждането е населен с българи, занаятчии и търговци.

Хълмът Царевец

На него се е намирала главната крепост на средновековния Търновград, издигали са се Царският и Патриаршеският дворец. При археологически разкопки са намерени основите на 23 църкви и над 470 жилищни сгради.

Хълмът Трапезица

Втори център на столичния град след Царевец, наричан още „българският Йерусалим”. Някога е бил ограден с каменни зидове и застроен с дворците на търновските боляри. Днес са запазени руините на 19 църкви от времето на Второто българско царство. Най-голяма между тях е църквата „Св. Иван Рилски”, изградена през 1195 г. от цар Иван Асен I. В нея мощите на светеца са почивали до 1393 г., а в 1469 г. са били пренесени в Рилския манастир.

Църквата „Св. четиридесет мъченици“. Построена е от цар Иван Асен II, през 1230 г., след победата му над гърците при Клокотница. В нея са погребвани българските царе, царици и членовете на царското семейство, пазели са се и мощите на св. Иларион Мъгленски. Около църквата е изграден царският манастир „Великата лавра” с целително аязмо. Според преданието, от тук, през река Янтра, се е прехвърлял мост към хълма Трапезица. Храмът е свидетел на значими събития от новата ни история – на 22 септември 1908 г. цар Фердинанд Сакс Кобург-Гота провъзгласява Независимостта на България.

Манастир „Св. Троица“. Най-старият търновски манастир, възникнал около 1070 г., наричан още Евтимиев, Патриаршески, Шишманов. Тук Евтимий създава прочутата си Търновска книжовна школа. Днешната манастирска църква е построена през 1847 г. от Уста Колю Фичето, върху основите на по-стара. В олтара ѝ се намират римски паметници с надписи от римския град Никополис ад Иструм. Иконите и стенописите са дело на възрожденския художник Захарий Зограф.

Скален венец над манастира „Св. Троица“. През Второто българско царство манастирът е част от системата за светлинна сигнализация по посока Царевец. По отвесните скали се виждат кръгли и елипсовидни отвори, входове на пещери. Според преданието, в една от тях като отшелник е живял св. Теодосий Търновски, след като е напуснал Килифаревския манастир.

Дервентата. Проход, използван още от древността, охраняван от стражи по високите отвесни скали. Оттам по посока на Царевец през Второто българско царство са подавани светлинни сигнали.

Стар римски път. Минава през местността Дервеня и свързва Търново с Никополис ад Иструм. Използвал се е при царуването на цар Иван Александър и последния български цар Иван Шишман. При големи църковни празници за поклонения към светата обител по него са минавали царят, свитата му и народът.

Хижа „Божур“. Предпочитано място за отдых на туристите от Горна Оряховица, Лясковец и Велико Търново. Разположена в местността Божур поляна на лесопарк „Камъка”, в близост до останките от средновековната крепост „Раховец” и до манастира „Св. Троица”. По слънчевите поляни в района през пролетта цъфтят красивите диви божури, които са дали името на местността и хижата. В лесопарка има изключително биологично разнообразие, живописни пещери и изградени няколко екопътеки. В близост, върху мястото на древно оброчище, е построен Горнооряховският манастир „Св. Пророк Илия” от XIII–XIV в. Според легендите тук умира в заточение българският цар Борил.

Основен маршрут:

квартал „Асенов” – манастир „Св. Троица”

Начало: от автобусната спирка на разклона за гара „Трапезица”. Тръгва се по асфалтов път (над бившето предприятие Месокомбинат „Родопа”). Продължава се по пътя (синя маркировка), който преминава в стар римски път. Следва хоризонталната пътека с леки изкачвания и спускания. Излиза се на горски път и се пресича високото напрежение, след около 500 м се завива наляво и се достига заравнено място в гората с кътове за отдих. При леко отклонение вляво се достига до вода и заслона – Горски стан „Дълъг живот” на т. нар. миниобщество „келти”. Продължава се хоризонтално по живописен горски път, осеян с причудливи скални форми и разнообразна тревиста и храстовидна растителност, дървесни гъби и др. На 100 м от манастира се отделя пътеката за х. „Божур” по червена маркировка.

На север, след манастира, има път за с. Самоводене. Скалният венец около него е катерачен обект с над 200 обработени скални маршрута.

Време за преминаване по маршрута – 2,00 часа.

Разклонения по основния маршрут

Пътека: Разклон от шосето – към Арбанашко плато – хижа „Божур”.

Над Месокомбината следва отклонение вдясно нагоре по склона, извеждащо до Арбанашкото плато в посока хижа „Божур”. Изкачването е постепенно, като в горната си част преминава през скална бариера и на североизток – край старо дърво с характерна разклонена форма, достига най-високата част на района. Пресича пътя с. Арбанаси – хижа „Божур” (до хижата – около 2,5 км; до с. Арбанаси – около 2 км). Подходящо място за отдих – около старото разклонено дърво.

Пътека: Римски път – панорамна поляна – местност Ивайлов стан.

В посока манастир „Св. Троица” по стария римски път в гората, на около 500 м след последните къщи – разклонение вдясно. Отделя се стръмна пътека, по която за около 3 мин. се стига до закътана от три страни от гората панорамна поляна с изглед към хълмовете на древния и съвременен Търновград. Мястото е подходящо за отдих.

Продължението на пътеката на около 100 м нагоре през гората извежда до второ, по-обширно панорамно място с чешма и кът за отдих. Съгласно преданията, то носи името Ивайлов стан, тъй като е служело за стануване на войската на цар Ивайло. Изключително атрактивното му разположение и воден ресурс, както и близките – Преображенската гора, вр. Картала, извивките на р. Янтра, а при ясно време и по далечни панорамни гледки го правят удобно място за почивка.

Пътека: Стар римски път – крепостта „Калето” – панорамно място с ориентация към Царевец и Преображенската гора. В посока манастир „Св. Троица” по стария римски път в гората, на около 300 м след разклона за „Ивайлов стан” – разклонение вляво по хоризонталния хребет. Навлиза се в част от гората, осеяна с останки от землянки на средновековното население по тези места. Ясно личат следите на съществувалата тук древна римска стражева крепост със сигнално-охранителни функции. След кратък преход през гората се излиза на открито място, служило в миналото за сигнално-охранителна площадка, а днес – изключително атрактивно с панорамните си гледки в 3 посоки.

Пътека: Стар римски път – хижа „Божур” (червена маркировка). В посока манастир „Св. Троица” по стария римски път в гората на около 200 м разклонение вдясно. Пътеката започва с леко изкачване до излиза на Арбанашкото плато за 40 мин., като общата денивелация е около 200 м. В горната си част пътеката преминава през поляни, покрити през пролетта с диви божури и достига до черен път с. Арбанаси – хижа „Божур”. По него след около 2 км се достига до хижата.

Манастир „Св.Троица“ – хижа „Божур“

Пътека: Манастир „Св. Троица“ (южната порта) – хижа „Божур“ (червена маркировка). Живописна камениста пътека, тръгва на югоизток под изваяния като древно чудовище скален венец и постепенно се вие, набирайки височина. Към Арбанашкото плато се преминава през оформена в скалния венец порта. Следва преход в гъста широколистна гора и излаз на поляни, покрити през пролетта с диви червени божури. Пътеката минава през открити местности с тревиста и храстовидна растителност и се слива с друга пътека с жълта маркировка и след около 1 км, след сливането, достига до хижа „Божур“.

Време за преминаване по маршрута – 1,30 ч.

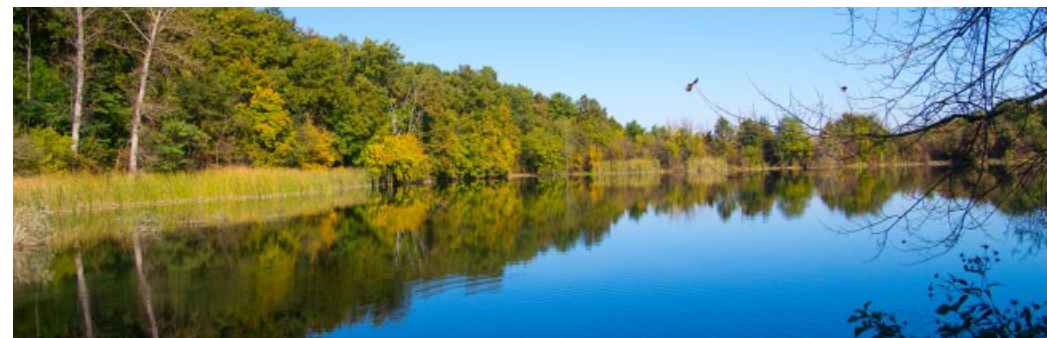
За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902“, Велико Търново

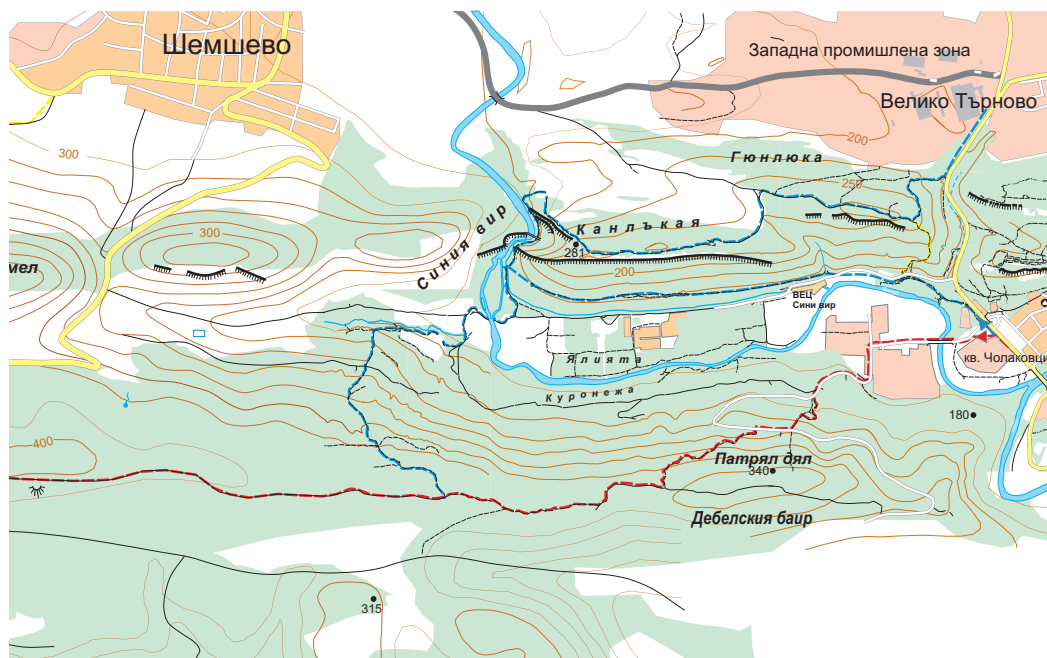
Тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Велико Търново, квартал „Чолаковци” – село Буковец – село Шемшево
Начало: квартал „Чолаковци”, Велико Търново, автобусната спирка (червена маркировка).

Преминава се през моста над река Янтра, по асфалтовия път за стрелбището. На около 300 м пътеката се отделя от шосето наляво и навлиза в гората. Оттам започва изкачване от около 40 мин. до връх Патрял дял (339,7 м). Продължава се по стар горски билен път и за около 1 час се достига връх Чеарджика (389,2 м), от който се откриват панорамни гледки към Стара планина. В средата на този участък има отклонение за „Синия вир“. От върха след 20 мин. се стига и се пресича шосето от с. Шемшево до с. Буковец.

Пътеката преминава по горски път през леко наклонени обрасли поляни. Следва навлизане в рядка гора, където пътят завива в посока северозапад и започва спускане. След около 20 мин. се достига до източния край на голяма поляна. Тук са разклоненията за с. Буковец (червена маркировка, 2 часа), с. Шемшево (оранжева маркировка, около 40 мин. в посока на юг и изток на връх Големия Мел все надолу до селото.) и гр. Велико Търново (2 часа). Пътеката продължава по леко наклонената поляна в посока запад. След 400 м следва отклонение наляво за връх Стражата (оранжева маркировка). Продължава се вдясно по нов горски път с леко спускане и следва ново разклонение: На север, за язовир „Бижев дол“ (синя маркировка, 10 мин.). Има оформен кът за отдых с огнище. На югозапад, за с. Буковец (червена маркировка, 1,5 часа). Пътеката продължава с леко изкачване, вляво има отклонение за Хайдушката чешма с леко изкачване (1 час). На чешмата има място за отдых и огнище. Оттам на югоизток по горски път се достига до шосето за с. Буковец. На изток, за Велико Търново (2, 20 часа). В района растителното многообразие е представено от широколистни дървесни видове и храсти. Местността е богата на билки и ядливи гъби. От животинския свят се срещат представители на влечугите, птици и дивеч. Време за преминаване на основния маршрут: 4,30 ч.

Квартал „Чолаковци“ в миналото е бил селище, носещо същото име. Намира се в живописен район с красива природа, в близост до коритото на река Янтра. Пътят за „Чолаковци“ разделя Мармарлийския рид на източна и западна част, като източната обхваща района от Устието (Устетото) до пътен възел „Качица“. През XIX и началото на XX в. там е имало три чешми, построени от бояджийския, самарджийския и ковашкия еснаф и около 300 летни къщи (колиби) на търновци. Местата край тях били засадени с лозя и овощни дръвчета. Източната част на Мармарлийския рид се славела с хубави лозя, но пътят към нея бил стръмен, а изкачването трудно. Днес на това място е застроен жилищният квартал на ВеликоТърново „Бузлуджа“. На изток Мармарлийския рид завършва със скалите при местността Устетото, а на запад – при Синия вир.

В подножието на т. нар. Пишманска пътека е сгушена малка църква „Св. Архангел Михаил“, която на празници събира жителите на квартала. Първото училище тук е построено през 1850 год., известно като килийното училище в с. Чолакова махала. Новата училищна сграда в квартала е завършена през 1980 г.

Село Буковец се намира на 15 км западно от Велико Търново и на 18 км североизточно от Дряново. Разположено е на южният склон на планинско възвишение с изглед към върховете Шипка, Бузлуджа и Ботев. За широколистните гори и поляните около селото са характерни разнообразието на растителни и животински видове, птици, билки и гъби.

През Античността, като част от територията на Римската империя, през землищата на Буковец и Шемшево е минавал важен транспортно-комуникационен път, свързващ Дунавската равнина с Подбалканските котловини. Основаването на селото през XVII в. се свързва с отсядането по тези места на дряновски скотовъди, които търсили убежище от набезите на турците. По летописни данни на църковния храм „Св. Троица“, след големи наводнения, българи, предимно от Дряновско, се преселват в района и създават селото, като му дават настоящото име от заобикалящите го букови гори. Те впоследствие изчезват и са заменени от меше, цер и др. В началото на XX в. в селото се основава читалище, в чиято сграда се е помещавало и местното училище, просъществувало до 60-те години на XX в. В двора на църквата има три войнишки паметника от 1912 г.–1913 г., 1915 г.–1918 г., 1944 г.–1945 г.

Село Шемшево е разположено на левия бряг на река Янтра, на около 4 км западно от Велико Търново. Землището му се отличава с разнообразен терен – равнинен, подходящ за земеделие, и хълмист, с верига от предбалканските хълмове с местните названия Усоето, Черешкият мел, Големия мел, Пиздишкият мел, Кървавата скала. Северните склонове на тези хълмове са обрасли с широколистни, смесени гори, а южните са ползвани предимно за пасища и са частично залесени. Исторически находки в района, описани от Карел Шкорпил: *Тракийска крепост „Малкия мел“*, разположена на едноименния хълм, на около 1 км южно от центъра на с. Шемшево. От юг е непристъпна, поради отвесния скален склон на хълма. Крепостната стена защитавала пространството от изток, запад и север. Стената е зидана от по-големи ломени камъни без спойка – зидария, характерна за старожелязната епоха. *Късноантична крепост „Канлъкая“*, намираща се на едноименния връх, на около 2 км източно от центъра на с. Шемшево.

Крепостта е била най-високата точка на възвишението, с отлична видимост във всички посоки. От юг крепостта е ограничена от отвесна скала, където вероятно не е имало крепостна стена. По всяка вероятност крепостта е служила като наблюдателница и е охранявала пролома на река Янтра при Сини вир.

Късноантична крепост „Клисебаир“ – на около 2.5 км източно от центъра на село Шемшево и на около 1 км източно от крепостта „Канлъкая“. Двете крепости са на едно възвишение. До източния край на крепостта са разкрити останки от църква, а в западната част – от кладенец. Вероятно крепостта е имала значение на наблюдателница.

Велико Търново, квартал „Чолаковци“ – местност Сини вир

Начало: квартал „Чолаковци“, Велико Търново, автобусната спирка (синя маркировка).

Тръгва се по посока към ВЕЦ „Сини вир“. Отклонение вдясно и по хоризонтална пътека след около 40 мин. се достига до Сини вир. Продължава се в посока срещу течението на река Янтра, има преминаване през скалната бариера и бента, обезопасено с метален парапет. След около 300 м над бента е отклонението вдясно по стръмна пътека, която води до връх Канлъкая. От него се продължава в посока изток по добре оформено било и след това по черен път, който преминава в пътека, спускаща се към шосето от Велико Търново към квартал „Чолаковци“.

Време за преминаване на маршрута: 3 часа.

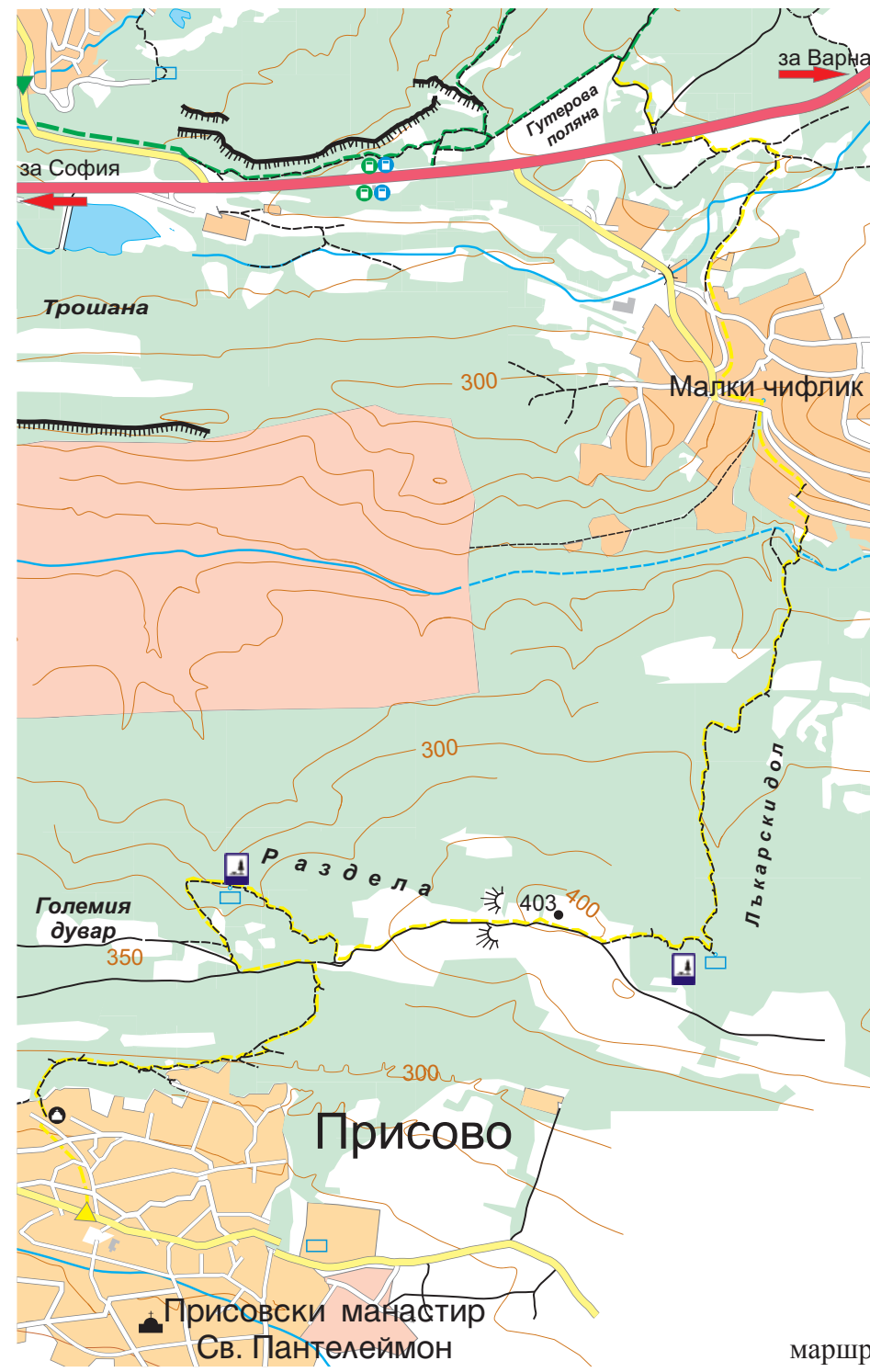
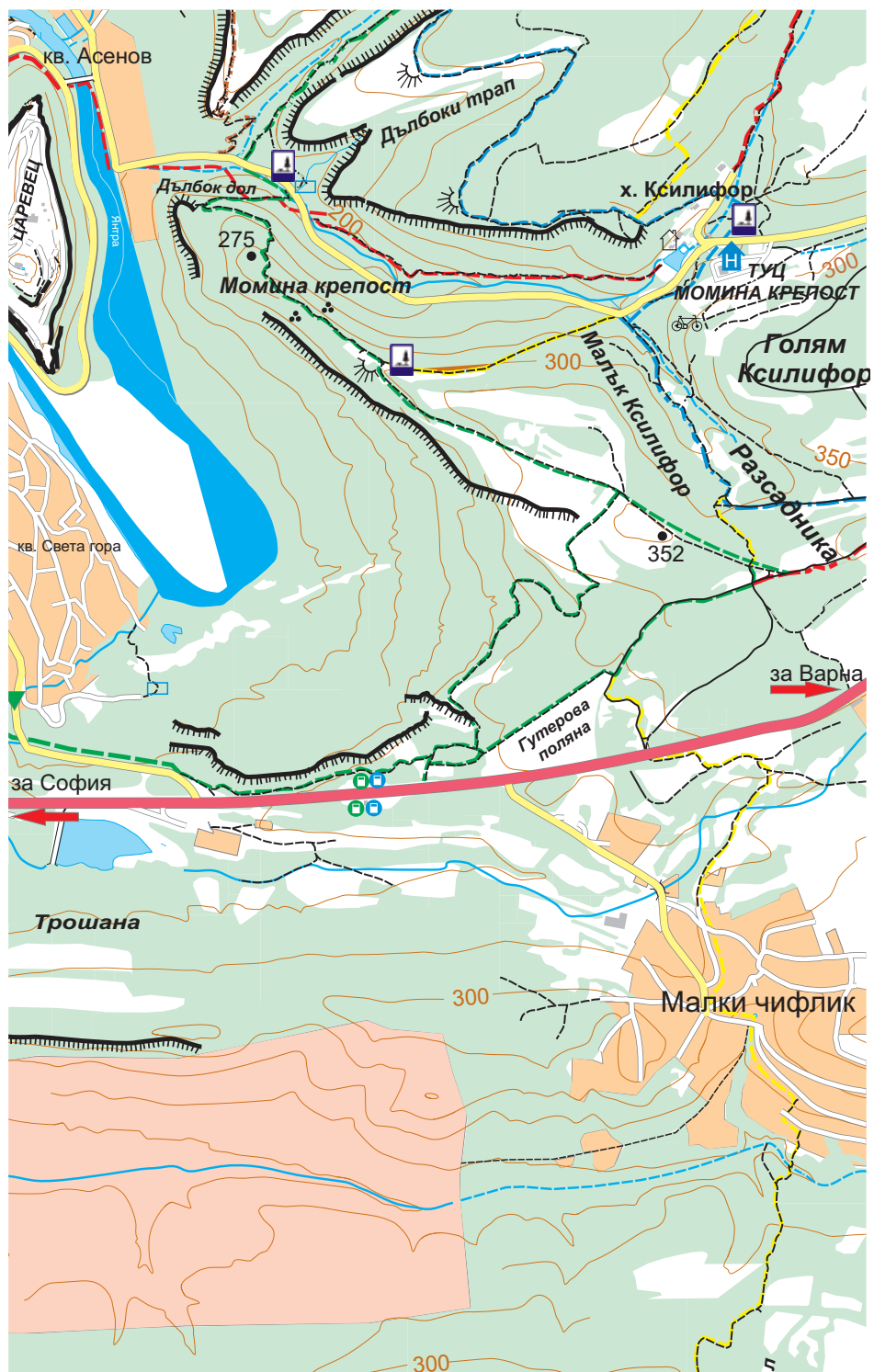
Сини вир на река Янтра се намира на около 2,5 км западно от кв. „Чолаковци“, гр. Велико Търново, и на около 1,5 км югоизточно от село Шемшево. Там река Янтра е пробила тесен и красив пролом в скалите – от източна страна остава Канлъкая (Кървавата скала) на Мармарлийски рид, а на запад е скалната верига към Малък мел. Името на вира идва от синьо-зеления цвят на водата, поради голямата му дълбочина от 8–10 м. На около 250 м по левия бряг на реката, нагоре срещу течението, се достига Хайдушкото кладенче – сега каптирано в чешма с бистра и студена вода. До него се стига по пътеките към Канлъкая от Велико Търново или от село Шемшево. Мястото е гористо дърво, за което се разказват хайдушки предания, свързани с имената на Филип Тотю и други легендарни български хайдути.

За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902“, Велико Търново

Тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

**Село Присово – село Малки чифлик – хълм Момина крепост,
местност Ксилифор – квартал „Асенов“, Велико Търново**

Начало: центъра на село Присово, по посока на църквата „Успение на Пресвета Богородица“ (жълта маркировка). Заобикаля я отляво и покрай зида навлиза в склона. Движението е в североизточна посока, над крайните къщи на селото. Постепенно пътеката се насочва по склона, на север достига до билния път на хълм Раздела и продължава на запад. След около 200 м се отклонява надясно, в северна посока, и след малко спускане по обрасъл горски път достига до чешмата „Дяла“. Там е обособено място за отдиш с две огнища. Продължава на югоизток с леко изкачване през гора и стари ниви, към билния път. Движението е по посока изток, около 1 км с панорамни гледки във всички посоки. Следва отклонение наляво, на север и след преминаване през малка поляна започва леко спускане по склона и се навлиза в гора. След 150 м достига до „Лъкарската“ чешма. Продължението е на север по Лъкарския дол, следват две пресичания на дерето и след тях движението е по стар горски път, който след около 500 м отново пресича дерето на изток. След още 200 м се отклонява наляво към хубава равна поляна. В северния ѝ край навлиза в ново сечище, продължава през него. След стръмно спускане преодолява друго дере. Следват първите овощни градини на село Малък чифлик. По селски път и надясно по стъпала излиза на асфалтов път и достига селската чешма. Оттам се достига до центъра на селото, следва отклонение надясно от главния път, през селото в северна посока. След около 500 м пътеката пресича пътя София – Варна и продължава по черен път към десния край на голяма поляна. Пътят преминава през борова гора и излиза на голо било. От тук има два варианта.

Първи вариант: Продължава на североизток (оранжева маркировка) до асфалтирана площадка, от която започва пътът за с. Шереметя. Следва завой на запад по черен път (синя маркировка), минава край Разсадника и започва продължително слизание на северозапад до асфалтовия път, по който след 200 м се достига до езерото пред хижа „Ксилифор“.

Втори вариант: Продължава на северозапад (зелена маркировка) по билото и през хълма Момина крепост слиза до дерето в местността Дълбок дол до чешмите на асфалтовия път за Туристически учебен център „Момина крепост“, Ксилифор. По пътя се върви около половин час. Към Велико Търново, квартал „Асенов“ (червена маркировка), следва спускане по пътя или по успоредната пътека до автобусната спирка пред бившата текстилна фабрика. Време за преминаване на целия маршрут: 5 часа.

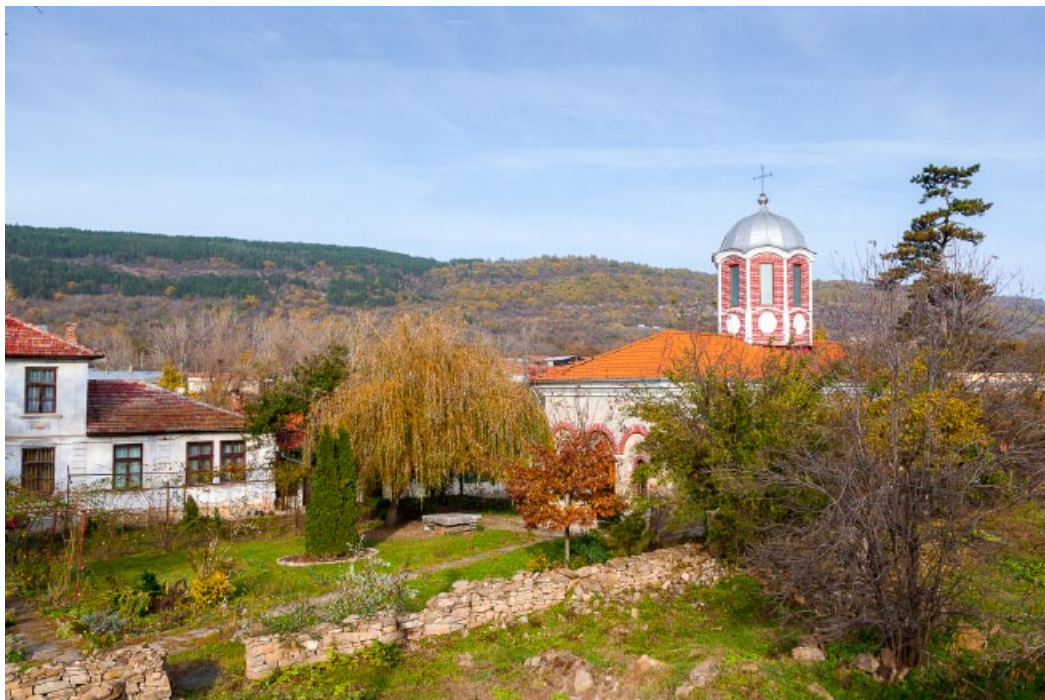
Село Присово. Разположено на 6 км югоизточно от Велико Търново върху двата бряга на малък разлат дол. Селището е възникнало в средата на XV век, но за следи от древни поселения в района свидетелстват 6-те надгробни тракийски могили, издигащи се на 1 км източно от селото в местността Могилите. Над селото, на 2 км източно по дола в местността Попин мост е разположена невисока естествена могила, от която ясно се разкрива присовското землище. На около 1,5 км източно от Присово е открита и проучена римска вила от края на II до средата на III в. от н.е. През селото тече Присовската рекичка, събираща водите си от извори и чешми в района. В миналото се е вливала в река Янтра, по-късно, при корекцията на шосето за гр. Елена, е изграден микроязовир преди началото на Присовското устие. В селото е съхранена сградата на килийното училище, построено през 1859 г. от Уста Ганю.

Забележителна с ценната си дърворезба и художествена украса е църквата „Успение на Пресвета Богородица“, построена през 1845 г. През 1872 г. към нея майстор Генчо Пейчев построява 15-метрова камбанария.

Манастири:

Женски манастир „Свети Пантелеймон“ (в източния край на селото). Основан през 1870 г. като „семеен“ манастир от Минчо и Дража Райчеви. Църквата в него е построена през 1881 г. и осветена следващата година.

Манастир „Св. Арахангел Михаил“ (на 4 км южно от селото). Според преданието той е изграден по време на Второто българско царство и бил често посещаван от Цар Иван Александър и семейството му. В него са се подготвяли църковни служители и преписвачи на книги. При идването на турците е разрушен и отново възстановен през 1589 г. През 1858 г. майстор Петко Христов от Дебелец започва изграждането на сегашния храм. Манастирът е приемал просветители, възрожденци, хайдути и революционери. Посещаван (1867 г.) от Панайот Хитов, Васил Левски, Иван Кършовски, Иларион Макариополски и зограф Цани от Трявна. През 1869 г. Васил Левски пристига тук с отец Матей Преображенски - Миткалото, а през есента на 1871 г. Апостолът посещава манастира, заедно с Димитър Общи и лясковския куриер на комитета Марин Стойчев. Преди да избухне Априлското въстание, в манастира пристига поп Харитон – бъдещият войвода. Прави събрание в игуменовата килия. От 1921 г. манастирът се превръща в епархийско сиропиталище. В двора на църквата „Свети Георги“ са надгробните паметници на загиналите във войната 1915–1918 г.

Село Малки чифлик

Разположено на 2,5 км югоизточно от Велико Търново и на 1,7 км югозападно от с. Шереметя. Според предание, селото е основано след падането на Търново и околностите под османска робство.

Най-известната местност в землището на селото е Трошана. Носи названието си от името на местен болярин – Трошан, който имал чифлик там. По-заможните работници в чифлика се установили заедно със семействата си в сегашното землище на селото. Населението е било изцяло българско, няма следи от турски гробища или джамия. Обявено е за село в 1878 г. с 304 жители и името Малкий чифлик, но през 1982 г. името е променено на Малки Чифлик. Църквата му „Свети Атанас“ е построена през 1853 г. Върху фасадата ѝ има паметна плоча на загиналите за свободата на родината във войните 1912 г.–1913 г. и 1915 г.–1918 г.

Момина крепост (Девинград). Късноантична и средновековна крепост, отстояща на 2.3 км източно по правалиния от центъра на град Велико Търново и на 0.65 км източно от хълма Царевец, на десния бряг на река Янтра. Природната защитеност на хълма привлича вниманието на ранновизантийските стратегии, които го превръщат в яка крепост, предназначена да защитава отклонение от пътя Никополис ад Иструм – Кабиле към града на хълма Царевец. Изградена в края на V в., използвана от византийците до края на VI – началото на VII в. През Второто българско царство е била част от столичния Търновград.

Местност Ксилифор

Долина, разположена между двата масива – Момина крепост и Арбанашкото плато, източно от град Велико Търново. Най-тясната ѝ част е в ниското при р. Янтра, а най-широката – на височините към селата Шереметя и Арбанаси. В горния си край Ксилифор се разделя на две части: Малкият Ксилифор и Лакото (от имената на двете чешми Голямото и Малкото лако, изградени заедно с пътищата до тях още през римско време).

Името на местността идва от гръцкото „ксило“ – дърво, и „форо“ – нося (място за добиване, свличане на дърва). Тя е естествено залесена, богата на подземни пещери и карстови извори. От животинския свят в района се срещат бозайници, но най-голямо е разнообразието сред птиците. Благоприятният климат, разнообразната растителност от гористи масиви, храсти, треви и билки, както и водните обекти правят Ксилифор предпочитано място за туризъм, спорт и отдых край Велико Търново.

Спортно-туристическата и почивна база в района, стопанисвана от Туристическо дружество „Трапезица-1902“, предлага разнообразни възможности за отдых (оформени кътове с пейки, маси и огнища, беседка, детски площадки); за практикуване на спортно-туристически, тренировъчни и състезателни дейности (игрище за плажен волейбол, центрове на предизвикателствата: щафети, въжени съоразения и тролеи, катерачна стена, полигон за ориентиране, трасета за планинско колоездене и крос-кьнтри, воден слалом); за осъществяване на образователни и арт програми. Сред творческите емблеми на Велико Търново е провежданият ежегодно през м. юни на Ксилифор и превърнал се вече в традиция пленер по дървопластика, организиран от ТД „Трапезица-1902“ в партньорство с Община Велико Търново и Факултета по Изобразителни изкуства при Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. В естествената паркова среда на района са експонирани творбите на проекта „Младежка скулптурна колония Ксилифор“ – композиции и пластики от дърво, камък и метал, най-големи сред които са дървопластиките „Добрият змей“, „Златната ябълка“, „Къщата на Баба Яга“ и „Сцената-библиотека“. Широките възможности на Ксилифор за туризъм и отдых се допълват и от туристическите бази на разположените в него едноименна хижа и заслон, снeк-бар с тераса над езерото и Туристически учебен център „Момина крепост“. От Велико Търново, освен по асфалтовия път от кв. „Асенов“, до Ксилифор може да се стигне и по маркирана туристическа пътека (червена маркировка), която започва с отклонение вдясно от шосето. Пътеката върви с леки изкачвания през сенчестата гора край водите на потока в дола и излиза при езерото пред хижа „Ксилифор“. Време за преминаване: 1 час. Ксилифор е изходна база за преходи до Момина

крепост, хижа „Божур“, Петропавловски манастир, Телевизионната кула и селата Арбанаси, Шереметя и Малки Чифлик.

Квартал „Асенов“

Намира се по двата бряга на р. Янтра, в подножието на хълмовете Царевец и Трапезица. Населен от траките в края на бронзовата, началото на желязната епоха, както и по време на Второто българско царство, когато е наречен „Новий град“, а днес носи името на цар Иван Асен I. В квартала са запазени средновековните църкви „Св. Димитър“, „Св. апостоли Петър и Павел“, „Св. Йоан Рилски“, „Св. Георги“, „Успение на Пресвета Богородица“. През Възраждането е населен с българи, занаятчии и търговци.

За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902“, Велико Търново

Тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Къпиновски манастир – град Елена (през село Вълчовци)

Къпиновски манастир – язовир Йовковци – село Вълчовци – град Елена

Начало: Къпиновски манастир, по шосето в посока язовир Йовковци, в каньона на река Веселина (червена маркировка). От двете страни се спускат стръмни склонове, на места с отвесни скали. След около 3 км се достига до полуразрушен римски мост, след който е отклонението вляво през реката. На отклонението има и чешма.

Пресичането на реката е по разхвърляни камъни, след което започва изкачване, на места в началото стръмно, в посока изток. Пътеката се движи покрай буен поток с безброй водопади и смесена широколистна гора. За около 50 мин се достига до линията на високото напрежение и се пресича просеката. Наклонът е вече по-лек. След 20 мин. се излиза на превала в близост до махала Развалаци. Тук се пресича горски път и ако по него се продължи на юг, след 1 км се стига до панорамни места с гледка към язовир „Йовковци” и Стара планина.

От пресечката с горския път – при продължаване на изток с леко спускане, се пресича поток с чешма. Придвижването продължава по горския път, почти хоризонтално през иглолистна гора. На първия остър ляв завой следва отклонение вдясно по пътека през гора.

След кратко спускане се достига до смесите на два потока, които образуват малка река. Пътеката се движи покрай нея. След 20 мин. се стига до черен път с панорамни гледки към язовира. По него, все покрай язовира, в посока югоизток, за 1 час се стига до село Вълчовци, а оттам през село Титевци и покрай село Марафелци следва спускане до град Елена.

Време за преминаване на маршрута: 6 часа.

Къпиновски манастир

Къпиновският манастир е разположен на брега на река Веселина. Отстои на 14 км южно от град Велико Търново и е в близост до селата Велчево, Къпиново и Плаковския манастир. Непосредствено до манастира, на река Веселина, се намира красивият Къпиновски водопад.

Основан е през 1272 г. по времето на цар Константин Асен - Тих (1257–1277г.), за което свидетелства надпис върху апсидата на днешната манастирска църква. През този период манастирът е представлявал важен религиозен център. По време на турското робство е опустошаван многократно, последно от кърджалиите през 1798 г. През 1794 г. негов игумен е Софроний Врачански, който донася препис на „История славянобългарска“.

През 1835 г. игуменът на манастира заръчва на дряновските майстори Пенчо и Рачо да го възстановят във вида, в който той може да бъде видян и днес. Тогава е построена и църквата „Св. Николай“, чийто дърворезбован иконостас е с икони, рисувани между 1811 и 1820 г. от тревненските зографи Папа Витан Млади, Цаню Захариев Стари и Йоан Попович от Елена. Единственият стенопис е на източната стена – „Страшният съд“ (1845 г.) и е дело на разградския зограф Йоан Попович (Попрайков). Най-ранният паметник на живописата, произхождащ от Къпиновския манастир, е т. нар. „Къпиновски поменик“ от 1700 г., съхраняван днес в Националния археологически музей в София.

В периода 1856–1864 г. са изградени двуетажните манастирски жилищни сгради с дарения на братята Теодоси и Кесарий Хорозови от град Елена. В източното крило на първия етаж е параклисът „Благовещение“, украсен от тетевенски майстори. На втория етаж е параклисът „Въведение Богородично“, построен през 1864 г. и изографисан от Алекси Атанасов.

На западната стена на входа е разположен портрет на двамата братя-ктитори с модела на построените от тях сгради, а в параклис на двора е погребан единият от тях – Теодосий Хорозов.

В епохата на Възраждането Къпиновският манастир е едно от българските просветни и революционни огнища. Към него е имало килийно училище, където са намирали подслон четите на капитан Дядо Никола, хаджи Ставри Койнов, Филип Тотю, както и Васил Левски, Ангел Кънчев и Матей Преображенски - Миткалото. Манастирът играе важна роля при подготовката на Априлското въстание. През Руско-турската освободителна война край стените му се водила голяма битка, като някои от загиналите руси са погребани в него.

В днешно време Къпиновският манастир е действащ и представлява комплекс от църква, два параклиса, жилищни и стопански сгради. В двора му има кладенец-аязмо.

Махала Развалаци. Махала в Еленско, разположена на висок рид. Намира се на 15 км от град Елена. В миналото, при набези на турци и разбойници, тази част била често разорявана, затова се нарича Развалаци. Понастоящем Развалаци е сред обезлюдените махали в Община Елена.

Язовир „Йовковци“. Изграден е на река Веселина близо до град Елена и обслужва потребностите от питейна вода на около 300 000 души в Област Велико Търново и съседни области. Язовирът носи името на едно от разрушените при построяването му села, което остава под водата. Строителството му започва през март 1968 г., а първото пускане на вода от язовира е на 25 април 1979 г. През 1981–1982 година на два етапа се осъществява пускът на хидровъзел „Йовковци“.

Село Вълчовци. Едно от романтичните, запазили възрожденския си облик селца в Еленския Балкан. Разположено на 6 км от град Елена сред живописна гориста местност и в непосредствената близост до язовир „Йовковци“.

Село Марафелци. Разположено на 4 км от град Елена и на около 2 км югозападно от село Блъсковци, на висок рид на десния бряг на Блъсковската река. На 2 км от селото се намира язовир „Йовковци“.

Като населено място съществува отпреди Освобождението. Легендата разказва за момата Мара и бягащите от турските потери българи, които, за да се скрият и оцелеят, се заселвали в потайни кътчета из Еленския Балкан – в общо над 120 малки селища, преди наричани колиби. В Марафелци има около 25 къщи, като почти всички са съхранили автентичния си облик от миналите години. Марафелчани наричат селото си махала, тъй като днес там живеят само едно-две семейства постоянно.

Елена е китен градец, разположен в красивата долина на Еленската река, съхранил и до днес възрожденския си облик. Известен от 1430 г. с имената Стръмена и Еляна. През XVIII и XIX в. е занаятчийски, търговски и културен център. Градът и еленчани са играли важна роля през Възраждането. Еленчани вземат участие във Велчовата завера (1835 г.) и в Търновското въстание (1862 г.)

Градът още е наричан „Българският“, защото през възрожденската епоха е имал три църкви, каквито е нямало в нито един друг български град по това време – „Свети Никола“ (съществувала преди XVI в.), „Успение на Пресвета Богородица“ (възникнала като параклис през 1813 г. и изградена през 1837 г. като голяма църква от майстор Уста Генчо Кънев, съвременник на Колю Фичето), „Рождество на Пресвета Богородица“ (построена през 1812 г. като параклис, в началото служил за девически манастир, изградена по-късно през 1865 г. като нова църква от младия тревненски майстор Кольо Петков, ученик на Колю Фичето, в която се е помещавало до 1894 г. девическото училище). През 1871 г. в Елена пристигат Васил Левски и Ангел Кънчев и основават таен местен революционен комитет с председател Сава Кършовски. Впоследствие, през 1880 г., той публикува своите спомени за това събитие и се превръща на практика в първия мемоарист, писал за Левски след Освобождението.

В града са запазени 147 паметници на културата, 7 от които са с национално значение: родната къща на Иларион Макариополски, Часовниковата кула, Даскалоливницата, Църквата „Свети Никола“, църквата „Успение на Пресвета Богородица“ с камбанарията, Петте Разсуканови къщи, Попниколовата къща. Музейните обекти в Елена притежават над 6 000 етнографски предмета на материалната култура, 780 творби на възрожденското и съвременното изкуство, много старопечатни книги.

Туристически маршрут „Възрожденска Елена”:

Музеен комплекс „Даскалоливница” – Къща музей „Иларион Макариополски” – Попниколова къща (Музей по палеонтология)

Музеен комплекс „Даскалоливница” включва обектите „Даскалоливница”, Камбуров хан, Църква „Свети Никола”

„Даскалоливница”. Строена през 1844 г. за нуждите на първото българско класно училище, основано от Иван Николов Момчилов през 1843 г., тя е и първата българска гражданска постройка в град Елена. Наречена „Даскалоливница” от Петко Рачев Славеиков – възпитаник на училището. Сградата е паметник на културата с национално значение, реставрирана през 1963 г. Представя музейните експозиции „Елена през епохата на Възраждането” и „Параклис Архангел Михаил” (с пренесени икони, църковна утвар и стенописи от едноименната църква в село Шилковци).

Камбуров хан. Паметник на културата с местно значение, построен около средата на XIX в. Носи името на своя собственик Стоян Камбура, участник във въстанието на капитан дядо Никола (1856 г.), в Хаджиставревата буна (1862 г.) и член на Еленския революционен комитет. Първоначално ханът се е намирал в село Йовковци, но поради изграждането на язовир „Йовковци” е демонтиран и пренесен в град Елена. Представя етнографска експозиция на материалния бит и култура на населението от Еленския край в края на XIX и началото на XX в.

Църква „Свети Никола”. Най-старата в града, датира от XVI век. Опожарена през 1800 г., когато Елена е нападната от кърджалиите. Обновена в сегашния си вид през 1804 г. със средства на по-заможни граждани и с труда на населението, построена тайно за 40 денонощия, без позволение на турските власти. Със скромна и непретенциозна външна архитектура, почти незабележима, за да не дразни поробителя и богата украса вътре, в пълно съгласие с ортодоксалните схващания. С голяма художествена стойност са дървеният иконостас и владишкият трон. През 1966 г. църквата е конструктивно укрепена.

Адрес: град Елена, ул. „Кършовска” 6, тел. 06151/ 61 29

Работно време:

без почивен ден 9:00 – 12:00 | 14:00 – 17:00

Къща музей „Иларион Макариополски“. Паметник на културата с национално значение. В нея са родени борецът за църковна независимост Иларион Макариополски, брат му Никола Михайловски – виден книжовен и просветен възрожденски деец, и неговият син, поетът-сатирик Стоян Михайловски. Тук през 1863 г. се основава еленското читалище „Напредък“. Адрес: град Елена, ул. „Дойно Граматик“ 2

Работно време: без почивен ден 9:00 – 12:00 | 14:00 – 17:00

Попниколова къща. Една от най-характерните в Елена, строена през първата половина на XIX в. (около 1830 г.). Паметник на културата с национално значение. В първите години след Освобождението в нея е била настанена градската техническа служба, затова се нарича още „Старото инженерство“. След пълната и реставрация сградата е предоставена на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за научна и учебна база. В момента в нея се помещава Музей по палеонтология към университета. Адрес: град Елена, ул. „Кършовска“ 6

Работно време:

без почивен ден 9:00 – 12:00 | 13.30 – 17:30

За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902“, Велико Търново

Тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

За заявки и информация:

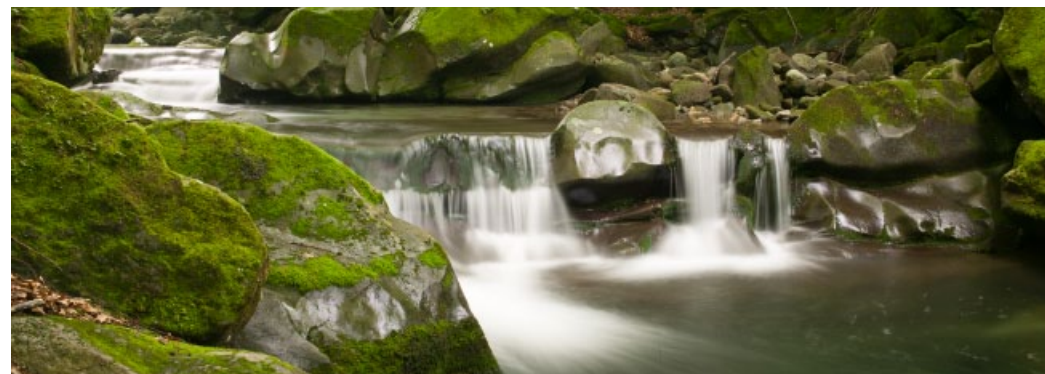
ТД „Чумерна“, гр. Елена, тел./факс: 06151/25-17; тел. 0896693169

e-mail: chumerna1901@ abv.bg

Мемориална къща „Филип Тотю”, село Вонеща вода (махала Гърците) – Килифаревски манастир – Плаковски манастир

Село Вонеща вода. Красивата котловина, бистрите реки Райковска и Бистрица, пресичането на пътищата от Северна и Южна България с пътищата от Елена за Трявна и Габрово, са причина местността да бъде заселена рано. През 1840 г. дядо Цаньо Хаджиев от махала Гърневци построява тук малко ханче. После идва синът му Манчо Цонев Хаджиев. Той се преселва със семейството си и се смята за първият заселник на селището. Местното население дълго време наричало селото Дядо Манчовите ханове. От този район произхожда легендарният войвода Филип Тотю, роден в близката махала Гърците, и прочутият капитан Райчо от село Райковци, преплувал като дете с кратунки река Дунав при Русе, за да предупреди руските войски за предстоящо нападение на турците по време на Кримската война през 1853г. От тук е минал генерал Гурко с войските си на път към Южна България по време на освободителната Руско-Турска война (1877–78 г.) По времето на дядо Манчо минералният извор в района е бил почти в самата река и се е смесвал с речната вода. Когато реката се е размътвала при валежи, конете му отивали да пият вода там, където бил изворът. По това той разбрал, че водата му е по-особена и може да се използва за пиене. Самият дядо Манчо започнал да пие водата. Препоръчал я на населението от околните села и махали. До 1938 г. изворът представлявал примитивен кладенец в края на речното корито, заграден с няколко плочи. След каптирането му е направен първият химичен анализ на водата. Използването на минералната вода за лечение чрез къпане в примитивни корита по домовете или в заградени с рогозки и черги места близо до извора е започнало още през 1920 г. Наблюдавани са добри резултати главно при ставни и кожни заболявания.

Мемориална къща „Филип Тотю“. Родната къща на Филип Тотю (Тодор Тодоров Станчев), открита като къща-музей през 1975 г. Намира се в махала Гърците, в близост до с. Вонеща вода, на 35 км южно от Велико Търново. Експозицията пресъздава атмосферата на българската къща от началото на XIX в. и показва основните моменти от живота и дейността на легендарния български войвода – хайдутството и участието му в борбите за освобождение на Отечеството.

Адрес: махала Гърците, с. Вонеща вода
Работно време: 9:00 – 17:30, почивен ден – няма
(от ноември до март по предварителна заявка
на тел.: 0886 258 832; 0888 848 787)

Килифареvски манастир (Манастирски комплекс „Рождество Богородично“). Днес – действащ женски манастир, разположен на десния бряг на река Белица, на около 12 км южно от град Велико Търново и на 2 км от град Килифарево. Датира от средата на XIV в. при цар Иван Александър като важен книжовен център на Втората българска държава.

Когато през 1393 г. Търново бил завладян от османските турци, манастирът бил разрушен, опожарен и задълго останал необитаем. В началото на XVIII в. в подножието на старата обител бил издигнат днешният Килифареvски манастир, построена и изографисана е църквата „Рождество Богородично“. През 1840 г. уста Колю Фичето издига днешната просторна еднокорабна и еднокуполна църква „Св. Димитър“. Най-голям интерес предизвикват оцелелите от 1718 г. стенописи и запазеният дърворезбен иконостас от 1843 г., дело на тревненски майстори-зографи. Манастирските жилищни сгради са строени през 1849 г.

Исторически музей, гр. Килифарево. Разположен в Саралиевата къща – масивна двуетажна сграда във възрожденски стил, строена през 1850 г. Открит на 8 юни 1983 г. В сградата, обявена за архитектурен паметник на културата от местно значение, се раждат и живеят известните общественици Стою, Трифон и Тотю Саралиеви. Тук преминава и част от живота на известния български скулптор Валентин Вълев.

Експозицията представя икономическата, политическата и културната история на Килифареvския край от древността до наши дни. Етнографската част от експозицията показва интериор на богато занаятчийско семейство от края на XIX в., в който съжителстват българският и европейският бит и интериор на традиционен селски бит също от XIX в.

Материалната култура и етнографските особености на района са изложени посредством открита експозиция в специално направени навеси в двора на къщата. В естествената си среда е разположен богат веществен материал от суровини, инструменти и производи на селското стопанство, транспорта и характерните тукашни занаяти и добавъчни поминъци – коларство, бъчварство, кацарство, виларство, предачество, мутафчийство, грънчарство, каменоделство и др. от втората половина на XIX – началото на XX в.

Впечатляваща е и представената голяма колекция от оброчни и надгробни плочи – истински шедьоври на каменната пластика от Възраждането. В непосредствена близост се намира друга архитектурна забележителност – Часовниковата кула, строена през първата четвърт на XIX в. Постигнат по естествен път, архитектурният ансамбъл днес е символ на гр. Килифарево.

Работно време:

9:00 – 17:00 по предварителна заявка на тел. 0886 927 014

Почивен ден – събота и неделя

Село Плаково. Според една легенда, по време на робството, близо до сегашното село Плаково се намирало селище на име Киселчово, което след поредни набези на кърджалии е било опустошено. Оцелелите жители тръгнали към планината да търсят убежище и закрила, мъката по изгубените домове и близки била голяма, те вървели и плачели и така новото селище получило името си. Първите къщи са построени близо до реката, където днес се намира храмът „Рождество Богородично“, осветен през 1847 г. Построен вероятно от добър ученик на майстор Колю Фичето, който по това време е градил камбанарията на Плаковския манастир и църквата на Килифаревския манастир.

Иконостасът е дело на тревненски и търновски майстори. Към храма е съществувало килийно училище от 1810 г. През 1873 г. е основано читалището „Просвета“, където известният учител и поет Никола Козлев четял пред селяните художествена литература и свои произведения. Особено много се харесвала поемата му „Хайдут Сидер и Черен Арап“, която дълги години след това се пеела като народна песен.

По време на Руско-турската освободителна война в къщата на хаджи Стою се намирал щабот на руските войски. В същата къща, която стои и до днес, гост е бил и Васил Левски.

Плаковски манастир „Св. Пророк Илия“. Намира се в северното подножие на Еленските височини (Среден Предбалкан), близо до с. Плаково, на около 14 км от Велико Търново. Основан около 1280 г., като първоначално се е

намирал на няколко км от днешната обител. Там все още може да се видят останки от малка старинна църква. На сегашното си място манастирът е издигнат през втората половина на XIII в. и както повечето манастири около Търново, бива разрушен по време на османското нашествие. През 1450 г. Плаковският манастир е възстановен, като впоследствие отново неколkokратно е опожаряван и разграбван. През 1794 г. Неофит Бозвели е посетил на два пъти манастира и обмислял заедно с монасите как да се подготвят и разпратят из страната учители и свещеници, които да служат на български език. При второто си идване, Неофит Бозвели оставя в манастира и своя труд „Славянобългарское детоводство“.

Чест гост в Плаковския манастир бил и поп Стойко Владиславов (Софроний Врачански), който по-късно станал игумен на съседния Къпиновски манастир. Той оставил на монасите в манастира своята книга „Кириакодромион“ (в превод „Неделник“). В Плаковската обител гостувал и игуменът на Преображенския манастир – йеромонах Зотик, който организирал тук работилница за пушки и барут за нуждите на българските революционери.

През 1835 г. в Плаковския манастир е организирана Велчовата завера. Един от водачите бил игуменът на манастира отец Сергей. В памет на участниците в заверата, под манастирската камбанария е поставена мраморна плоча с надпис: „Слава на героите, събрали се преди сто години и загинали за свободата на своя народ: Велчо Атанасов Джамджията от В. Търново, Иванаки Йонков Кюркчията от Враца, отец хаджи Сергей, игумен на манастира „Св. Илия“, Кольо Гайтанджията от В. Търново, майстор Димитър от София, хаджи Йордан Брадата от Елена, даскал Андон Никопит от Македония и мнозина други родолюбци начело с кап. Георги Мамарчев от Котел, вдъхновител и организатор на заверата. Български народен комитет, София, Великден, 1935г. След потушаването на заверата, обителта била разрушена.

Сегашният си вид Плаковската обител придобива след 1845 г., когато са построени манастирската църква, жилищните сгради и кулата-камбанария. От монасите бил прокопан таен изход, водещ от църквата към гората, а покъсно такъв подземен изход бил направен и от магерницата. Тези подземни изходи били използвани от Васил Левски.

Манастирската църква „Св. Илия“ е от т.нар. атонски тип, характерен за епохата на Втората българска държава. Издигната е от Уста Колю Фичето. Над входа на църквата неизвестен художник е изрисувал „Възнесението на пророк Илия“ – единствения стенопис в манастира. На ктиторския надпис е отбелязано само, че е по поръчка на габровския кожухарски еснаф от 1852 г. В църквата се намира и великолепен неполихроман иконостас с дълбока резба от виещи се стилизирани растителни елементи. Резбата му, заедно с тази на царските двери, се отличава с изящни барокови форми и хармонични пропорции. Автор на иконостасните икони „Св. Артемий“, „Св. Иван Рилски“, „Св. Йоан Богослов“, „Св. Богородица Пътеводителка“, „Христос Вседържител“, „Йоан Кръстител“, „Св. пророк Илия“ и още няколко малки икони е самоковският иконописец Захарий Зограф. В манастира са запазени и стари ръкописни и старопечатни книги.

През 1865 г. Уста Колю Фичето изградил величествената 26-метрова камбанария с красива декоративна зидария, каменна чешма и двуетажни жилищни крила. През 1949 г. пожар изпепелява голяма част от жилищните сгради в манастира.

Плаковският манастир е обявен за паметник на културата.

За заявки и информация:

„Трапезица1902“, ВеликоТърново

Тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

**Село Райковци – село Горановци – ски база „Килифарево“ –
хижа „Грамадлива“ – хижа „Предела“**

Начало: центъра на село Райковци, в посока юг, с леко изкачване по горски път (червена маркировка).

След около 30 мин. се излиза на открито било, където постепенно пътят преминава в пътека и до с. Горановци, около 1,30 ч придвижването е през гора. Минава се покрай селото. В близост над него, на открито и панорамно място има кът за отдих с чешма и навес, които са разположени в северните склонове на връх Клъшки чукар (940 м.н.в.) Продължава се по пътя през букова гора и след 50 мин. се достига пистата и ски база „Килифарево“ (възможност за настаняване до 25 туристи) и след още 10 мин. – хижа „Грамадлива“. Оттам за около 30 мин. следва спускане по билния европейски маршрут Е3 „Ком – Емине“ до хижа „Предела“.

Време за преминаване на маршрута: 5 часа.

Село Райковци. Сгущено в полите на Стара планина, отстоящо на 100 м встрани от главен път Велико Търново – Гурково и на 32 км от град Велико Търново. През селото преминава малка рекичка, един от притоците на река Янтра. На територията на кметско наместничество село Райковци се намира северната половина на прохода Хаинбоаз. Тук първенци са върховете Дреновръх (869 м. н. в.) и Белновръх (855 м. н. в.)

Първите заселници дошли в края на XVII и началото на XVIII в., прокудени от турския поробител и върлуващите епидемии. В района му (с. Цепераните) са живели известните хайдути Бойчо и Богдан, чийто живот е описан в книгата на краевода Митю Н. Митев „Цеперанските хайдути“. В село Райковци през 1840 г. се ражда първият български офицер и един от създателите на Българската войска след Освобождението на България от турско робство Райчо Николов, признат за достойните си дела за национален герой, паднал единствена жертва при Съединението на Княжество България с Източна Румелия. В село Райковци е издигнат бюст-паметник на героя, открита е музейна сбирка и паметна плоча. През 1846 г. под ръководството на ктитори и настоятелите Симеон Дъскарски и Колю Райковски в селото е построена църквата „Успение на Света Богородица“, включена в списъка на архитектурно-строителните паметници на културата. Иконостасът и стенописите са дело на майстори от Тревненската школа. През 1886 г. е построена сградата, съчетаваща училище и община.

През 1937 г. дъщерята на Райчо Николов дарява 10 000 лева за направа на ново училище, което през 1941 година започва да функционира като Основно

училище „Капитан Райчо Николов”.

По време на войните местното население е взело активно участие. Имената на загиналите в Отечествената война са изписани на паметна плоча в село Вонеща вода.

Хижа „Грамадлива” се намира в подножието на едноименния връх в Тревненската планина, дял от Средна Стара планина . Построена е през 1948 г., а през 1965 г. е разширена. Хижата е пункт от европейски маршрут Е3 („Ком-Емине”). В района може да се посети атрактивното езеро Мандрата, предлагащо условия за спортен риболов и кът за отдих. В близост до него се намира местност, където е издигнат паметник на мястото на главния лагер на отряд руски воители - разузнавачи от Освободителната Руско-Турска война. **Хижа „Предела”**. Изградена е в местността Предела, най-високата (билната) част на прохода Хаинбоаз (698 м. н. в.) с база за настаняване на 30 туристи.

За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902”, Велико Търново

Тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Село Емен. Разположено в живописните поли на Предбалкана на 20 км западно от Велико Търново в непосредствена близост до каньона на река Негованка, десен приток на река Росица. Името Негованка има латински произход и означава „къса река с близък извор“. Извира близо до връх Китка, югоизточно от село Идилево. Образува живописен, вкопан в скалите, който започва южно от село Ново село, на 5 км от село Емен. Прекъсва се от долинно разширение, като се разделя на две части – Горен и Долен Боаз. Село Емен е разположено именно в това разширение, а в т.н. Долен Боаз (Еменски каньон) е изградена една от първите екопътеки в България – Еменската. През 1980 г. Еменският каньон е обявен за природна забележителност под името Каньонът на река Негованка.

Каньонът на река Негованка. Еменската екопътека минава от двете страни на каньона по пътеки, виещи се на около 50 метра височина. Скалните стени на каньона са отвесни и високи около 50 – 70 м. Мястото дава среща на уникални природни гледки и исторически факти – от едната страна високо на скалите има орлови гнезда, а от другата – останки от древен римски пост. Краят на екопътеката бележи най-живописното място от целия маршрут – водопада Момин скок, обградено от три страни със скали и отворено само от изток. От тук може да се върнем обратно по пътеката, или да продължим по брега на езерото и с един широк завои на юг–югозапад се излиза на панорамни поляни, спускащи се на югозапад към селото. Време за преминаване 3 часа.

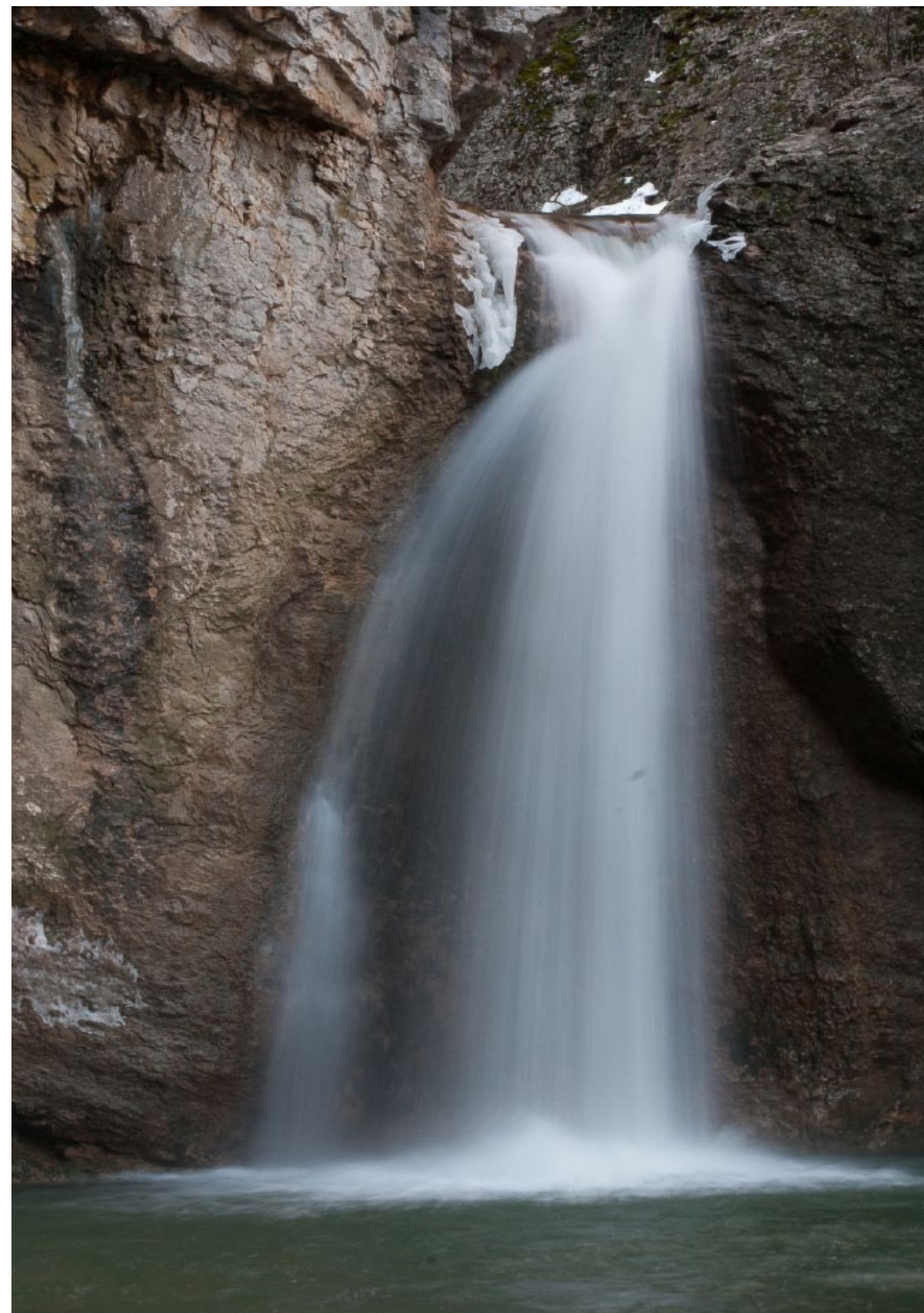
В самото начало на екопътеката се намира Еменската пещера, дълга 3113 м. Пещерата заема седемнадесето място в списъка на най-дълбоките в България. В миналото е използвана като гъбарник, склад за узряване на сирене и като част от изградената над нея военна база. Освен най-известната – Еменската пещера, в Долния Боаз през 1985 – 1991 г. е открита голяма пещерна система, разположена между селата Мусина, Балван, Ново село, Емен, Добромирка и Вишовград, с многобройни водни и сухи галерии. Това са пещерите Русе (3 306 м), Бамбалова дупка (2 923 м) и Троана (3 243 м). През 1984 г. е проведена природонаучна експедиция за изследване на фауната и флората на Еменския каньон. Събрани са ценни сведения за редки и застрашени видове в района – гръбначни животни, висши растения, сред птиците са описани орел змияр, черна каня, чухал, черен щъркел и др.

За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902”, Велико Търново

Тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Село Хотница – Хотнишки водопад

Село Хотница. Землището на село Хотница, разположено на около 15 км от Велико Търново, представлява археологически феномен – открити са 49 селища, обитавани в различни периоди от ранния неолит, през античността до късното средновековие. Археологическите находки, изследвани в процеса на системното проучване на обектите около Хотница, датират разцвета на местната култура към енеолита (V - IV хил. пр. н. е.) Доказана е принадлежността им към най-ранната цивилизация в Европа.

Откритата керамика – предмети с битово предназначение, е с графитна орнаментация и преса, типични за високоразвитата цивилизация по нашите земи в този период, сходна с находките от халколитния Варненски некропол. Специално внимание заслужава известното златно съкровище от Хотница, състоящо се от 44 елемента с тегло 310 грама. Накитите от 24-каратово природно злато са изработени чрез изтегляне – техника, характерна за най-старото обработено злато в Европа.

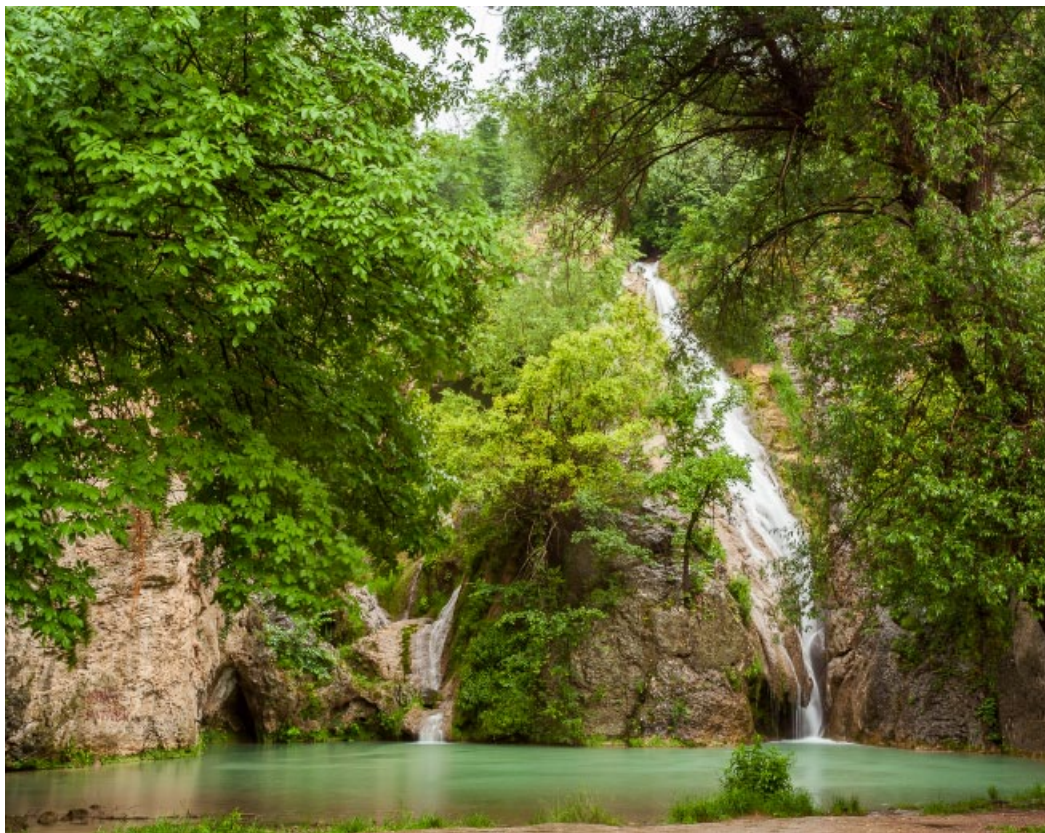
Уникална находка представлява и мраморната статуетка на богинята-майка с отвор в средата, доказателство за упражняването на култа към плодородието. От античния период в землището на Хотница са открити 2 римски пещи, център за производство на керамика и каменоломна. В близост се намира и средновековно селище, обитавано от XII в. до XIV в.

Хотнишки водопад

Най-красивата местност край Хотница е водопадът на река Бохот – магнетична природна забележителност, чиято околност предлага живописни и прохладни кътове за отдых. Водните струи на Хотнишкия водопад, наричан още Кая Бунар, се спускат от височина близо 30 м и предлагат гледки, които придават на мястото очарование на едно от несравнимите райски кътчета на България.

За туристите – любители на предизвикателства, Хотнишкият водопад е начало на екопътека с дължина около 2 км, изградена в каньона на река Бохот. Нейните извивки край скален венец с причудливи форми и каменни тунели, по които някога е текла вода, са сред буйна зеленина и свежа прохлада. Достига се до самия извор, дал името на водопада – Кая Бунар.

За заявки и информация:

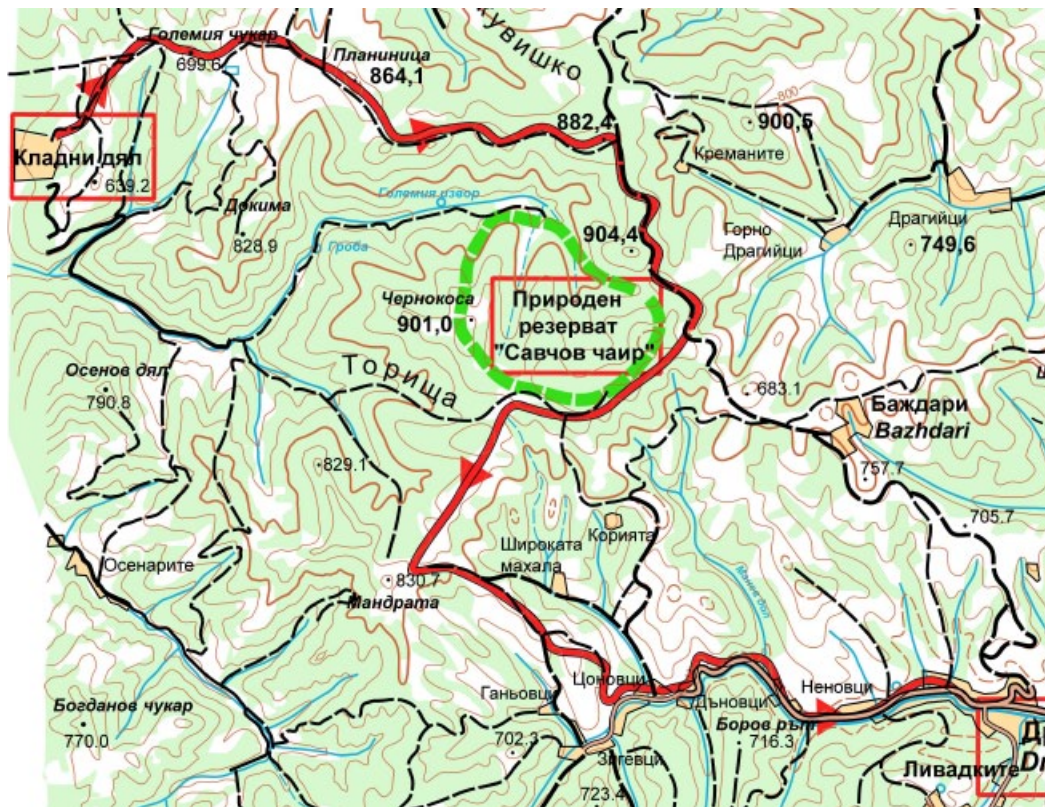
ТД „Трапезица -1902”, Велико Търново

Тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Село Кладни дял – природен резерват „Савчов чаир” – село Дрента

Начало: площада на село Кладни дял, където има поставена информационна табела за резервата. Тръгва се в северна посока (червена маркировка). Минава се покрай сградата на читалището, след което по горски път се излиза от селото, след 300 м се пресича път „изток – запад”. Продължението е на изток с леко изкачване. След около 30 мин. се преодолява малко възвишение и следва спускане в подножието на връх Планиница (864 м.н.в.) Следващото изкачване не е стръмно и преминава през открити панорамни места, преодолява се за около 40 мин. Продължава се по билен път, от двете страни на който има гранични пирамиди за границата между Княжество България и Източна Румелия, вдясно от нас остава вр. Докима, през който продължава границата. Посоката е изток – югоизток – юг, като през цялото време разерватът остава отдясно, а по пътя има множество панорамни места към него. Следват поредица от изкачвания и спускания.

В района на вр. Главите (904 м.н.в.) започва спускане през гора по горски път в посока юг, преминава се по седловина и леко изкачване през гора, след която се излиза на голяма поляна с панорамни гледки към долината на с. Дрента и билото на Стара планина – от връх Бутора до връх Чумерна. Постепенно пътят извива на югозапад и в края на тази поляна рязко завива на изток. Спускането продължава през гора и поляни и след около 40 мин. се стига в горния край на село Дрента.

Време за преминаване: 5 часа.

При продължение с транспорт до гр. Елена, преди с. Тодювци се преминава покрай резерват „Слона“.

При продължение по пешеходен маршрут – към заслон „Караиваново хорище” и хижа „Буковец” (6 часа).

Село Кладни дял

Намира се в Източна Стара планина. Пътят за него се отделя в източна посока от Прохода на Републиката. Околни села са Гърците, Филип Тотево, Войнежа, Тодоровци, Илевци, Вонеща вода. Към читалище „Васил Левски“ е изграден клуб по туризъм „Планиница“.

Природен резерват „Савчов чаир“

Разположен в землището на село Кладни дял, община Велико Търново (650 – 900 м. н. в.) През 1999 г. е прекатегоризиран в поддържан резерват, площ 103,497 ха. Създаден е с цел запазването на високопроизводителна девствена букова гора. Като единствена територия с добре опазени вековни букови гори в района на Държавно горско стопанство „Болярка“, има голямо екологично значение. Средната възраст на буковите насаждения в него е от 110 до 130 години. Сред тях се намират и участъци със значително по-висока възраст, със запазени стъбла, с ценни генетични качества, останали от миналите поколения на гората. Средната височина на дърветата е 25 м. В поддържан резерват „Савчов чаир“ са забранени влизането и всякакви дейности, с изключение на следните (след съгласуване с МОСВ по реда на Закона за защитените територии): охрана, посещения с научна цел, преминаване на хора по маркирани пътеки, вкл. с образователна цел, събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места, провеждане на поддържащи, направляващи, регулиращи или възстановителни мерки.

Село Дрента отстои на 22 км западно от град Елена, разположено по северните склонове на Стара планина, по протежението на планината така, че макар и с малкото си къщи, заема голяма територия. Състои от няколко махали, пръснати из дебрите на Еленския Балкан – Баждари, Брежници, Горни край, Дъневци, Ганевци, Чифлика, Вълчата, Бялковата, Корията, Широката, Неновци, Божечка, Косевци, Липов рът, Добревци, Караиванци, Разпада, Пейковци. В по-голямата си част махалите са обезлюдени, като някои от къщите са пригодени за селски екологичен туризъм. В землището на селото текат две реки – Божечка и Веселина. Според преданията Божечка никога не пресъхвала, при нея идвали за вода хора от близо и далеч, затова още я наричат и Божия река. Селището датира още от римско време. На около 1,5 км югозападно от него са разкрити следи от антична крепост „Калето“ (716 м.н.в), издигната на едноименния връх и служила за охрана на минаващия южно античен път. В днешно време от нея няма почти никакви останки. От Дрента води началото си родословието на известната в Елена Робовска фамилия. Дойно Станюв Робовски, известен като Дойно Граматик, е преписвач на Паисиевата „История славянобългарска“ (1784 г.), учител, свещеник, книжовник. Синът му, поп Андрей Робовски, също е възрожденски учител, свещеник и борец за църковно-национална независимост. Делото им продължава до Освобождението учителят Стоян Попандреев Робовски.

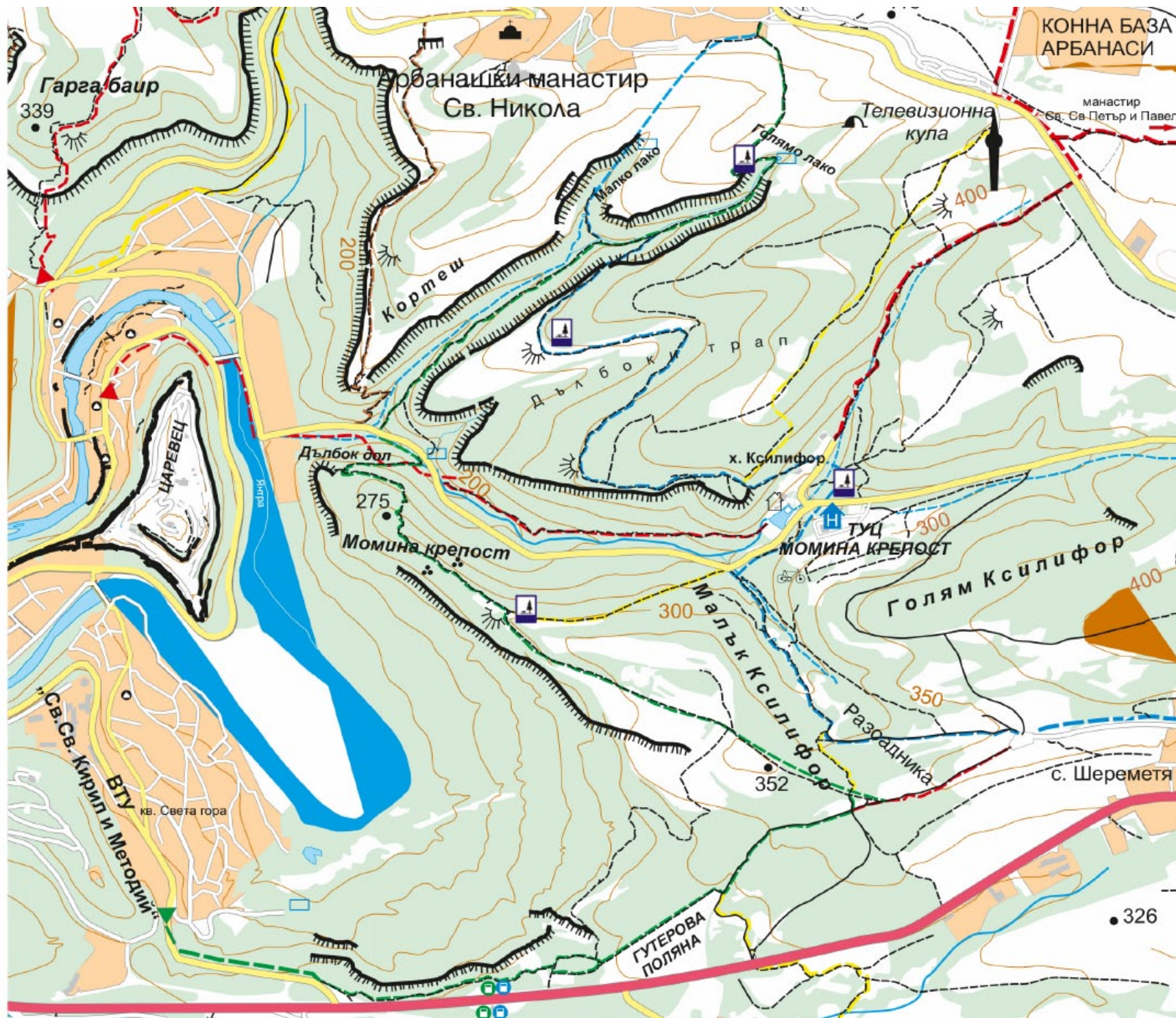
За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902“, Велико Търново

тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

ТД „Чумерна“, гр. Елена

тел. / факс: 06151/25 17; тел. 0896 693 169

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“ – хълм Момина крепост – местност Голямо лако – село Арбанаси

Начало: Автобусната спирка – обръщало при общежитията на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. По асфалтовия път се излиза до главен път София – Варна. Без да се пресича, се върви на изток по успоредна пътека, минава се край бензиностанцията и се стига до автобусната спирка срещу разклона за село Малки Чифлик (преминаване дотук за около 20 мин.) Оттук указателната табела сочи на север, а скоро се свива на североизток (зелена маркировка). Върви се по границата на обширна поляна. Пътят продължава през борова гора и излиза на голо било. Продължава на северозапад (зелена маркировка) по билото и през хълма Момина крепост, по който личат следи от разкопки. Слиза до дерето в местността Дълбок дол и излиза при чешмите, изградени вляво на асфалтовия път, водещ към местността Ксилифор. Следва изкачване по пътека на североизток, по дерето (зелена маркировка). След около 20 мин. има отклонение вляво към Малко лако (следи от стар римски път, удобно място за почивка). Направо продължаваме към Голямо лако (Римската чешма). Пътеката продължава по склона на север и излиза в югоизточния край на с. Арбанаси.

Време за преминаване: 3,30 ч.

Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“

е създаден през 1963 г. като Висш педагогически институт „Братя Кирил и Методий“ във Велико Търново. Негови основатели са българските учени проф. Александър Бурмов и проф. д-р Пеньо Русев. Докато първите му 340 студенти се обучават в 4 специалности: Българска филология, Руска филология, История и Изобразителни изкуства, днес университетът е авторитетно висше училище за хуманитарни знания и изкуства, учебен и научен център, съставен от 9 факултета: Филологически, Исторически, Юридически, Педагогически, Стопански, Философски, Математика и информатика, Православен богословски и Факултет за изобразителни изкуства.

Момина крепост (Девинград)

Късноантична и средновековна крепост, отстояща на 2.3 км източно по права линия от центъра на град Велико Търново и на 0.65 км източно от хълма Царевец, на десния бряг на река Янтра. Природната защитеност на хълма привлича вниманието на ранновизантийските стратегии, които го превръщат в яка крепост, предназначена да защитава отклонение от пътя Никополис ад Иструм – Кабиле към града на хълма Царевец.

Изградена в края на V в., използвана от византийците до края на VI – началото на VII в.

През Второто българско царство е била част от Търновград.

Местност Голямо лако

Голямо и Малко лако са карстови извори в едноименна гориста местност край Велико Търново – между местността Ксилифор и село Арбанаси. Районът предлага възможности за живописни разходки по пътека в широколистна гора, край течаща вода и подходящи за бивакуване кътове за отдих. При изворите са изградени каменни чешми – Голямо лако (Римската чешма), Малко лако (удобно място за отдих със следи от стар римски път).

Село Арбанаси

е едно от най-живописните стари селища в страната, разположено на едноименното скалисто плато, на 4 км североизточно от Велико Търново. Основано през XIII в. от български боляри, постепенно то се развива като богато търговско и животновъдно селище с над 1000 къщи. Днес е известно с характерната си жилищна архитектура и богато стенописаните арбанашки черкви.

За заявки и информация:

ТД „Трапезица -1902”, Велико Търново

Тел./факс: 062/ 63 58 23; e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

ТУРИСТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „ТРАПЕЗИЦА-1902” **Традиция и развитие в туризма, туристическите спортове** **и екологичните инициативи във Велико Търново**

Туристическо дружество „Трапезица-1902” е обществена организация, създадена преди 110 години във Велико Търново. Членува в Български туристически съюз, Българска асоциация за алтернативен туризъм, Национална асоциация за детски и младежки туризъм и българските федерации по туризъм, алпинизъм, катерене и ориентиране.

Дружеството пълноценно присъства в обществения живот на града и страната с инициативи и богата дейност, свързани с развитие и популяризиране на туризма, туристическите спортове, екологията, културните традиции, с утвърждаване на идеите за активен живот в хармония с природата.

Макар да не е първото по учредяване в България, през годините много инициативи тръгват именно от Туристическо дружество „Трапезица“: туристически благотворителен коледен бал (1903 г.), археологическа секция за проучване местните старини (1904 г.), безплатна ученическа спалня и отпечатани първи туристически рекламни материали (1904 г.), общоградски излет до Царевец и Трапезица (1905 г.), първо изпълнение на туристическия марш „Балкани“ – химн на туристите и до днес, туристически пътеводител на гр. Велико Търново и околността му (1907 г.), първата туристическа хижа „Трапезица” на хълма Царевец (1922 г.), списание „Турист”, първи ученически поход от Тимок до нос Емине (1960 г.), първият скален заслон в местността Устето (1960 г.), Музей на туризма и туристическите спортове, Ксилифор (2009 г.)

ТД „Трапезица-1902” е вековната туристическа традиция на Велико Търново, продължаваща и днес с водеща роля в развитието на пешеходния туризъм, ориентирането, алпинизма, катеренето, ски-туризма, ученическия туризъм, водните спортове, планинското колоездене, художествената самодейност. Сред общественозначимите му дейности още са оформянето, маркирането и обезопасяването на туристическите маршрути и пътеки в околностите на Велико Търново. Дружеството се грижи за поддържането и популяризирането в региона на туристически маршрути с дължина над 250 км.

Възраждат се и културно-просветните и творчески инициативи, започнати от първостроителите на туризма в България – печатни издания и документални филми, организиране на регионални и национални изложби и конкурси, поддържа се собствена електронна медия – интернет страница.

Съставители – Мила Велчева, Силвия Димитрова, Георги Димитров

Консултант – Регионален исторически музей, Велико Търново

(www.museumvt.com)

Карти и схеми – Георги Карталов

Фотография и дизайн – Деяна Робова, Георги Георгиев

Издание на ТД „Трапезица-1902”, Велико Търново

2014г.